

ЗАКОН за движението по пътищата

Обн. - ДВ, бр. 20 от 05.03.1999 г.; в сила от 01.09.1999 г.; изм., бр. 1 от 04.01.2000 г.; изм. и доп., бр. 43 от 26.04.2002 г.; в сила от 26.04.2002 г.; бр. 76 от 06.08.2002 г.; доп., бр. 16 от 18.02.2003 г.; бр. 22 от 11.03.2003 г.; изм. и доп., бр. 6 от 23.01.2004 г.; изм., бр. 70 от 10.08.2004 г.; в сила от 01.01.2005 г.; изм. и доп., бр. 85 от 28.09.2004 г.; изм., бр. 115 от 30.12.2004 г.; в сила от 01.01.2005 г.; изм. и доп., бр. 79 от 04.10.2005 г.; бр. 92 от 18.11.2005 г.; в сила от 18.11.2005 г.; изм., бр. 99 от 09.12.2005 г.; в сила от 10.06.2006 г.; доп., бр. 102 от 20.12.2005 г.; изм. и доп., бр. 103 от 23.12.2005 г.; в сила от 01.01.2006 г.; бр. 105 от 29.12.2005 г.; в сила от 01.01.2006 г.; изм., бр. 30 от 11.04.2006 г.; в сила от 12.07.2006 г.; изм. и доп., бр. 34 от 25.04.2006 г.; в сила от 01.10.2006 г.; бр. 61 от 28.07.2006 г.; изм., бр. 64 от 08.08.2006 г.; изм., бр. 82 от 10.10.2006 г.; изм., бр. 85 от 20.10.2006 г.; в сила от 20.10.2006 г.; изм., бр. 102 от 19.12.2006 г.; изм. и доп., бр. 22 от 13.03.2007 г.; бр. 51 от 26.06.2007 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда правилата за движение по пътищата, отворени за обществено ползване, изискванията към пътните превозни средства за участие в движението по тези пътища, изискванията за правоспособност на водачите на пътните превозни средства, правата и задълженията на участниците в движението и на съответните служби и длъжностни лица, както и принудителните мерки, които се прилагат, и наказанията за нарушаване на разпоредбите на този закон и на издадените въз основа на него нормативни актове.

(2) Целта на този закон е да се опазват животът и здравето на участниците в движението по пътищата, да се улеснява тяхното придвижване, да се опазват имуществото на юридическите и физическите лица, както и околната среда от замърсяването от моторните превозни средства.

Чл. 2. (1) Отворен за обществено ползване е всеки път, условията за използване на който са еднакви за всички участници в движението. Лицата, стопанисващи пътища, които не са отворени за обществено ползване, са длъжни да ги обозначат.

(2) Всеки има право да се движи по пътищата, отворени за обществено ползване, като спазва установените правила за движение.

(3) Този закон се прилага и за пътищата, които не са отворени за обществено ползване, освен ако с други правни разпоредби или от собственика или администрацията, управляваща пътя, е определено друго. Компетентността на органите за контрол по този закон не се разпростира върху пътищата, които не са отворени за обществено ползване.

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) Лицата, които стопанисват пътищата, ги поддържат изправни с необходимата маркировка и сигнализация за съответния клас път, организират движението по тях така, че да осигурят условия за бързо и сигурно придвижване и за опазване на околната среда от наднормен шум и от замърсяване от моторните превозни средства.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) За организиране на движението по пътищата се използват светлинни сигнали, пътни знаци и пътна маркировка върху платното за движение и крайпътните съоръжения, които се поставят само след възлагане от собственика или администрацията, управляваща пътя, при условия и по ред, определени с наредбата по ал. 3. Светлинните сигнали, пътните знаци и пътната маркировка върху платното за движение и крайпътните съоръжения представляват единна система съгласно Конвенцията за пътните знаци и сигнали и се изработват и поставят така, че да бъдат лесно разпознавани.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Условията и редът за организиране на движението по пътищата, отворени за обществено ползване, се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Чл. 4. При необходимост движението по пътищата се регулира от упълномощени за това длъжностни лица.

Глава втора ПРАВИЛА ЗА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА

Раздел I Общи правила

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Всеки участник в движението по пътищата:

1. с поведението си не трябва да създава опасности и пречки за движението, не трябва да поставя в опасност живота и здравето на хората и да причинява имуществени вреди;

2. трябва да опазва околната среда, като не изхвърля и не оставя на пътя предмети или вещества, както и да вземе мерки за отстраняването им или за предупреждаване на останалите участници в движението, когато това ги застрашава.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Водачът на пътно превозно средство е длъжен:

1. да бъде внимателен и предпазлив към уязвимите участници в движението, каквито са пешеходците и водачите на двуколесни пътни превозни средства;

2. (изм. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) с управляваното от него превозно средство да не затруднява другите участници в движението и живеещите в крайпътните имоти, като спазва действащите норми за шум и вредни емисии на отработени газове от моторното превозно средство, както и други норми и изисквания за опазване на околната среда;

3. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; изм., бр. 51 от 2007 г.) да не управлява пътно превозно средство след употреба на алкохол с концентрация на алкохола в кръвта над 0,5 на хиляда или под въздействието на упойващо вещество.

Чл. 6. Участниците в движението:

1. съобразяват своето поведение със сигналите на длъжностните лица, упълномощени да регулират или да контролират движението по пътищата, както и със светлинните сигнали, с пътните знаци и с пътната маркировка;

2. изпълняват разпорежданията на лицата, упълномощени да регулират или да контролират движението по пътищата, независимо от светлинните сигнали, пътните знаци, маркировката на пътя и правилата за движение.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Когато има несъответствие между сигналите на регулировчика и светлинните сигнали или пътните знаци относно предимството, участниците в движението са длъжни да се съобразяват със сигналите на регулировчика.

(2) Когато има несъответствие между светлинните сигнали и пътните знаци относно предимството, участниците в движението са длъжни да се съобразяват със светлинните сигнали.

(3) Когато има несъответствие между пътните знаци и маркировката на пътя, участниците в движението са длъжни да се съобразяват с пътните знаци.

(4) Когато има несъответствие между пътен знак, поставен на преносима стойка върху платното за движение, и останалите пътни знаци, участниците в движението са длъжни да се съобразяват с пътния знак, поставен на преносимата стойка.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) При строителство и ремонт, когато има временна пътна маркировка, положена с цел организация на движението за определен период от време, участниците в движението трябва да се съобразяват с временната пътна маркировка.

Чл. 8. (1) Водачите на пътни превозни средства използват дясната половина на пътя по посока на движението си, освен в случаите, когато с пътен знак или със светлинен сигнал е указано нещо друго.

(2) Когато на дадено място от пътя едновременно е разрешено преминаването на нерелсови и релсови пътни превозни средства, водачът на нерелсовото пътно превозно средство е длъжен да пропусне релсовото пътно превозно средство независимо от неговото местоположение и посока на движение.

Чл. 9. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.)⁽¹⁾ По пътищата, отворени за обществено ползване, е забранено движението на верижни машини и използването на гуми с шипове. Движение на пътни превозни средства с вериги за сняг е разрешено само когато пътните условия изискват това.

(2) (Нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Редът и условията за движение на верижни машини и машини с гуми с шипове от въоръжените сили се определят с наредба на министъра на отбраната и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(3) (Предишна ал.2 - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Поставянето на предмети или извършването на дейност в обхвата на пътя, несвързани с предназначението му, може да става само след разрешение от собственика или администрацията, управляваща пътя.

Раздел II

Сигнали за регулиране на движението от упълномощените длъжностни лица.

Пътни светофари. Пътни знаци. Пътна маркировка

Чл. 10.⁽¹⁾ Всяко лице, упълномощено да регулира движението по пътищата, наричано по-нататък "регулировчик", носи задължителни отличителни знаци, по които участниците в движението лесно да го разпознават и добре да го виждат както през деня, така и през нощта. Той може да ползва регулировъчна палка и полицейска свирка, а когато регулира движението при строително-ремонтни работи на пътя - червен флаг.

(2) Сигнали на регулировчика са следните положения на тялото и ръцете му:

1. дясна ръка, вдигната вертикално - означава "ВНИМАНИЕ, СПРИ!"; това не се отнася за онези водачи, които в момента на подаването на този сигнал, след като им е било разрешено преминаването, са толкова близо до регулировчика, че не могат да спрат, без да създадат опасност за движението; при подаване на този сигнал на кръстовище участниците в движението, които са навлезли в кръстовището, трябва да го освободят;

2. ръка или ръце, протегнати хоризонтално встрани - след като е направил този жест, регулировчикът може да свали ръката или ръцете си. Сигналят означава:

а) "ПРЕМИНАВАНЕТО Е РАЗРЕШЕНО" за водачите, които се намират срещу лявото или дясното рамо на регулировчика и ще преминат направо или ще завият надясно, както и за пешеходците, които искат да преминат пред гърдите или зад гърба на регулировчика;

б) "ПРЕМИНАВАНЕТО Е ЗАБРАНЕНО" за всички останали участници в движението;

3. дясна ръка, протегната хоризонтално напред, означава:

а) "ПРЕМИНАВАНЕТО Е РАЗРЕШЕНО" за водачите на пътни превозни средства, които се намират срещу лявото рамо на регулировчика, и за пешеходците, които искат да преминат зад гърба му;

б) "ПРЕМИНАВАНЕТО Е ЗАБРАНЕНО" за всички останали участници в движението.

(3) Освен сигналите, посочени в ал. 2, регулировчикът може да използва и допълнителни разбираеми жестове за даване на други указания и разпореждания на участниците в движението.

Чл. 11.⁽¹⁾ На железопътен прелез движението на пътните превозни средства може да се регулира от железопътен служител, който подава следните сигнали за спиране на пътните превозни средства пред прелеза:

1. през деня - изпъната хоризонтално напред и напречно на оста на пътя дясна ръка с червен флаг;

2. през нощта - описваща полукръг червена светлина.

(2) Сигналите на железопътните служители са задължителни за водачите на пътни превозни средства, приближаващи прелеза и от двете му страни.

Чл. 12.⁽¹⁾ За регулиране движението на пътните превозни средства на кръстовища, пешеходни пътеки, стеснени и други участъци от пътя се използват пътни светофари, които подават сигнали с немигащи и мигащи светлини с червен, жълт и зелен цвят.

(2) За регулиране движението на пътните превозни средства по отделна пътна лента се използват поставени над лентата пътни светофари, които подават сигнали с немигащи светлини с червен и зелен цвят.

(3) За регулиране движението на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници се използват пътни светофари с четири светещи полета, които подават сигнали с немигащи светлини с лунно бял цвят на светлината. Значението на светлинните сигнали се определя съобразно разположението на светещите полета.

(4) За регулиране движението на пешеходците се използват пътни светофари, които подават сигнали с немигащи и мигащи светлини с червен и зелен цвят.

(5) За забраняване на пътните превозни средства да преминават през железопътен прелез се използва сигнал от мигаща червена светлина. Този сигнал може да се използва и пред подвижни мостове, на фериботи, пристанища и на места, където на пътя излизат моторни превозни средства със специален режим на движение.

Чл. 13.(1) За предупреждаване на участниците в движението за опасности по пътя, за даване на различни предписания към тях - относно предимството, забраните, прилагането на специални правила, действията със задължителен характер, за указване на направления, посоки, обекти, както и за даване на различна допълнителна информация за улесняване на участниците в движението, на пътищата се поставят необходимите пътни знаци, допълнителни и други средства за сигнализиране.

(2) За насочване движението на пътните превозни средства и на пешеходците по пътя, за отбелязване на определени площи от платното за движение, на обекти, намиращи се в опасна близост до платното за движение, и за даване на полезна информация на участниците в движението върху платното за движение и обектите, намиращи се в обхвата на пътя, се поставя съответната пътна маркировка.

Чл. 14.(1) (Предишен текст на чл. 14, изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министърът на регионалното развитие и благоустройството съвместно с министъра на вътрешните работи и министъра на транспорта определят с наредба условията и реда за използване на пътните светофари, пътните знаци, пътната маркировка и другите средства за сигнализиране при организиране на движението по пътищата, отворени за обществено ползване.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министърът на регионалното развитие и благоустройството съвместно с министъра на вътрешните работи определят с наредба реда за установяване и обезопасяване на участъците с концентрация на пътнотранспортни произшествия по пътищата.

Раздел III

Разположение на нерелсовите пътни превозни средства върху пътя

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) На пътя водачът на пътно превозно средство се движи възможно най-вдясно по платното за движение, а когато пътните ленти са очертани с пътна маркировка, използва най-дясната свободна лента.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Разпоредбите на ал. 1 не се прилагат и водачът на моторно превозно средство може да използва за движение най-удобната за него пътна лента в следните случаи:

1. (отм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.)

2.(изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) в населените места, на пътно платно с две и повече пътни ленти за движение в една посока, обозначени с пътна маркировка или пътен знак, по които е разрешено движението на пътни превозни средства със скорост не по-голяма от 80 км/ч;

3. когато навлизането по пътната лента се разрешава от светлинен сигнал.

(3) Броят на пътните ленти се определя от пътната маркировка или от пътен знак, а когато няма такива - от водачите, съобразно широчината на платното за движение, широчината на недвуколесните пътни превозни средства и от необходимото странично разстояние между тях.

(4) Когато има път, платно за движение, пътна лента или алея, предназначени за движение на определени пътни превозни средства, водачите на тези превозни средства са длъжни да се движат по тях.

(5) Когато няма специално предназначена за тях пътна лента или алея, водачите на мотопеди, велосипеди и други немоторни превозни средства може да използват за движение разположения отдясно по посоката на движението им пътен банкет, ако той е годен за това и ако това не пречи на другите участници в движението.

(6) (Нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Когато пътна лента е сигнализирана за движение само на превозни средства от редовните линии за обществен превоз на пътници, се забранява движението на други пътни превозни средства.

Чл. 16.(1) На пътно платно с двупосочно движение на водача на пътно превозно средство е забранено:

1. когато платното за движение има две пътни ленти - да навлиза и да се движи в лентата за насрещно движение освен при изпреварване или заобикаляне;

2. когато платното за движение има три пътни ленти - да навлиза и да се движи в крайната лява лента; навлизането и движението в средната лента е разрешено само при изпреварване или заобикаляне;

3. когато платното за движение има четири и повече пътни ленти - да навлиза и да се движи в лентите за насрещно движение.

(2) На път с две или три самостоятелни платна за движение на водача на пътно превозно средство е забранено да навлиза в крайното ляво платно.

Чл. 17. На пътно платно с три и повече пътни ленти за движение в една посока, обозначени с пътен знак, на водача на пътно превозно средство, което не може да развива или на което не е разрешено да развива максималната за пътя скорост, се забранява да навлиза в крайната лява лента за тази посока, освен при завиване или заобикаляне.

Чл. 18.(1) Водачът на бавнодвижещо се пътно превозно средство задължително се движи в най-дясната пътна лента, освен при завиване или заобикаляне.

(2) Когато има обозначена с пътен знак пътна лента, предназначена за движение на бавнодвижещи се пътни превозни средства, водачите на такива превозни средства са длъжни да използват тази лента.

Чл. 19.(1) (Предишен текст на чл. 19 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Когато релсов път е разположен върху платното за движение, водачите на нерелсовите пътни превозни средства, които се намират върху него, са длъжни да го освободят по възможно най-бързия начин при приближаване на релсово превозно средство, за да го пропуснат да премине.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Когато на пътя има платно, обособено за движение на релсови превозни средства, се забранява движението на нерелсови пътни превозни средства по него.

Раздел IV

Скорост и дистанция. Намаляване на скоростта

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; изм., бр. 51 от 2007 г.) (1) Водачите са длъжни да контролират непрекъснато пътните превозни средства, които управляват.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Водачите на пътни превозни средства са длъжни при избиране скоростта на движението да се съобразяват с атмосферните условия, с релефа на местността, със състоянието на пътя и на превозното средство, с превозвания товар, с характера и интензивността на движението, с конкретните условия на видимост, за да бъдат в състояние да спрат пред всяко предвидимо препятствие. Водачите са длъжни да намалят скоростта и в случай на необходимост да спрат, когато възникне опасност за движението.

Чл. 21.(1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) При избиране скоростта на движение на водача на пътно превозно средство е забранено да превишава следните стойности на скоростта в км/ч:

Пътно превозно средство от:	Населено място	Извън населено място	Автомагистрала
Категория А	50	80	100
Категория В	50	90	130

Категории C, D	50	80	100
Категории B+E, C+E, D+E	50	70	100
Категория Т	50	50	-
Категория М	45	45	-
Самоходни машини	40	40	-

(2) Когато стойността на скоростта, която не трябва да се превишава, е различна от посочената в ал. 1, това се сигнализира с пътен знак.

Чл. 22.(1) Водачът на пътно превозно средство не трябва да се движи без основателна причина с твърде ниска скорост, когато по този начин пречи на движението на другите пътни превозни средства.

(2) Водач на пътно превозно средство, което се движи с ниска скорост и поради това причинява създаването на колона от пътни превозни средства, трябва да ги пропусне при първа възможност.

(3) На водача на моторно превозно средство е забранено да се движи с ниска скорост без включени аварийни светлини.

Чл. 23.(1) Водачът на пътно превозно средство е длъжен да се движи на такова разстояние от движещото се пред него друго превозно средство, че да може да избегне удряне в него, когато то намали скоростта или спре рязко.

(2) За улесняване на изпреварването по двулентовите двупосочни пътища извън населени места водачите на пътни превозни средства или състави от пътни превозни средства с дължина над 7 метра, с изключение на случаите, когато те извършват изпреварване, трябва да поддържат такова разстояние между своето превозно средство и движещото се пред него друго превозно средство, че изпреварващите ги пътни превозни средства да могат безопасно да заемат място между тях.

Чл. 24а. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) За намаляване скоростта на движение върху платното за движение може да се изградят изкуствени неравности или други средства, определени с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на вътрешните работи.

Чл. 24.(1) Водачът на пътно превозно средство не трябва да намалява скоростта рязко, освен ако това е необходимо за предотвратяване на пътнотранспортно произшествие.

(2) Преди да намали значително скоростта на движение на управляваното от него пътно превозно средство, водачът е длъжен да се убеди, че няма да създаде опасност за останалите участници в движението и че няма да затрудни излишно тяхното движение. В този случай водачът на пътно превозно средство, което няма стоп-светлини или те са повредени, подава своевременно сигнал с ръка.

Раздел V Маневри

Чл. 25.(1) Водач на пътно превозно средство, който ще предприеме каквато и да е маневра, като например да излезе от реда на паркираните превозни средства или да влезе между тях, да се отклони надясно или наляво по платното за движение, в частност за да премине в друга пътна лента, да завие надясно или наляво за навлизане по друг път или в крайпътен имот, преди да започне маневрата, трябва да се убеди, че няма да създаде опасност за участниците в движението, които се движат след него, преди него или минават покрай него, и да извърши маневрата, като се съобразява с тяхното положение, посока и скорост на движение.

(2) При извършване на маневра, която е свързана с навлизане изцяло или частично в съседна пътна лента, водачът е длъжен да пропусне пътните превозни средства, които се движат по нея. Когато такава маневра трябва едновременно да извършат две пътни превозни средства от две съседни пътни ленти, с предимство е водачът на пътното превозно средство, което се намира в дясната пътна лента.

Чл. 26. Преди да завие или да започне каквато и да е маневра, свързана с отклонение встрани, водачът е длъжен своевременно да подаде ясен и достатъчен за възприемане сигнал. Сигналът се подава със светлинните пътепоказатели на превозното средство, а за превозните средства, които нямат светлинни пътепоказатели или те са повредени - с ръка. Сигналът, подаван със светлинните пътепоказатели, трябва да е включен през цялото време на извършване на маневрата и се прекратява веднага след приключване на маневрата. Сигналът, подаван с ръка, може да бъде прекратен непосредствено преди започване на маневрата.

Чл. 27. При наличие на остров или препятствие на платното за движение водачът на пътно превозно средство може да премине от неговата лява или дясна страна, освен в случаите, когато:

1. пътен знак указва страната, от която да се премине;
2. островът или препятствието са разположени в средата на пътното платно с двупосочно движение; в този случай водачът е длъжен да премине от неговата дясна страна.

Раздел VI

Сигнали, подавани от участниците в движението

Чл. 28.(1) За предупреждаване на останалите участници в движението за намерението си да извърши маневра водачът на пътно превозно средство подава следните сигнали:

1. ляв пътепоказател или лява ръка, изпъната хоризонтално встрани - за завиване наляво или за отклонение наляво;
2. десен пътепоказател, дясна ръка, изпъната хоризонтално встрани, или лява ръка, сгъната в лакътя и насочена нагоре - за завиване надясно или за отклонение надясно.

(2) Като допълнителен сигнал при маневра водачът може да използва превключването на светлините, а извън населените места - и звуков сигнал.

Чл. 29. Сигналът за спиране, подаван от водач на пътно превозно средство, което няма стоп-светлини или те са повредени, е лява или дясна ръка, изпъната нагоре.

Чл. 30. Използването на звуков сигнал в населените места е забранено, освен за предотвратяване на пътнотранспортно произшествие.

Чл. 31. За предупреждаване на участниците в движението за опасност водачът може да подава аварийен сигнал чрез едновременно включване на всички пътепоказатели.

Чл. 32.(1) Преди да навлязат на платното за движение, пешеходците могат да сигнализират за намерението си чрез подаване на сигнал с ръка - лява или дясна ръка, изпъната нагоре или напречно на пътя.

(2) Сигналът по ал. 1 не освобождава пешеходците от задължението, преди да навлязат на платното за движение, да се съобразят с разстоянието до приближаващите се превозни средства и с тяхната скорост на движение.

Чл. 33. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) При пресичане на платното за движение от деца за спиране на пътните превозни средства може да се подава сигнал с палка "Стоп! Деца", с червен флаг или с ръка.

Чл. 34.(1) Моторно превозно средство със специален режим на движение подава едновременно светлинен сигнал с проблясваща синя или червена светлина и специален звуков сигнал.

(2) Моторно превозно средство, което поради специфичния характер на движението си представлява препятствие или опасност за другите участници в движението по пътя, се обозначава с жълта мигаща или проблясваща светлина.

Раздел VII

Завиване надясно или наляво

Чл. 35.(1) Завиването надясно се извършва от най-дясната пътна лента по посока на движението, а когато лентите са обозначени за движение в съответна посока - от лента, предназначена за завиване надясно.

(2) Когато радиусът на завиване на пътното превозно средство е по-голям от радиуса на завоя, завиването може да започне и от друга част на платното за движение, но водачът на завиващото превозно средство е длъжен да пропусне пътните превозни средства, преминаващи от дясната му страна.

(3) При завиване надясно за навлизане в път с двупосочно движение водачът на пътното превозно средство завива така, че да навлезе по възможно най-краткия път в дясната част на пътното платно по посока на движението.

(4) Завой надясно е позволен при червена светлина на светофара само при наличие на съответен пътен знак или светлинен сигнал, като водачът е длъжен да пропусне пешеходците, да не пречи на движението и да завие, когато се е уверил, че пътят е свободен за преминаване.

Чл. 36.(1) Завиването наляво се извършва от най-лявата пътна лента по посока на движението, а когато лентите са обозначени за движение в съответна посока - от лента, предназначена за завиване наляво.

(2) При завиване наляво за навлизане в път с двупосочно движение водачът на пътното превозно средство завива така, че да навлезе по възможно най-краткия път в дясната част на платното за движение.

Чл. 37.(1) При завиване наляво за навлизане в друг път водачът на завиващото нерелсово пътно превозно средство е длъжен да пропусне насрещно движещите се пътни превозни средства. От същото правило помежду си се ръководят и водачите на релсовите пътни превозни средства.

(2) Водачът на нерелсово пътно превозно средство, завиващо наляво или надясно за навлизане в крайпътна територия, като двор, предприятие, гараж, паркинг, бензиностанция и други подобни, е длъжен да пропусне пътните превозни средства и пешеходците, движещи се по пътя, който той напуска.

(3) Водачът на пътно превозно средство, излизащо на път от крайпътна територия, като двор, предприятие, гараж, паркинг, бензиностанция и други подобни, е длъжен да пропусне пешеходците и пътните превозни средства, които се движат по този път.

Раздел VIII

Завиване в обратна посока. Движение назад

Чл. 38.(1) Завиването в обратна посока се извършва наляво от най-лявата пътна лента по посока на движението.

(2) При завиване в обратна посока водачът пропуска насрещно движещите се пътни превозни средства.

(3) При недостатъчна широчина завиването в обратна посока може да започне и от друга част на платното за движение, но водачът на завиващото пътно превозно средство е длъжен да пропусне и попътно движещите се от лявата му страна пътни превозни средства.

(4) При завиване в обратна посока на кръстовище не се разрешава движение назад.

Чл. 39. Завиването в обратна посока е забранено на пешеходна пътека, железопътен прелез, мост, надлез, в тунел, в подлез, при ограничена видимост или при намалена видимост под 50 метра.

Чл. 40.(1) Преди да започне движение назад, водачът е длъжен да се убеди, че пътят зад превозното средство е свободен и че няма да създаде опасност или затруднения за останалите участници в движението.

(2) По време на движението си назад водачът е длъжен непрекъснато да наблюдава пътя зад превозното средство, а когато това е невъзможно, той е длъжен да осигури лице, което да му сигнализира за опасности.

Раздел IX

Изпреварване

Чл. 41.(1) Пътните превозни средства се изпреварват от лявата им страна.

(2) При изпреварване водачът на пътното превозно средство напуска пътната лента, в която се движи, навлиза в съседната пътна лента изцяло или частично, преминава покрай движещото се в същата посока пътно превозно средство и се връща в напуснатата лента.

Чл. 42.(1) Водач, който ще предприеме изпреварване, е длъжен:

1. преди да подаде сигнал, да се убеди, че не го изпреварва друго пътно превозно средство и че движещото се след него пътно превозно средство или това, което ще изпреварва, не е подало сигнал за изменение на посоката си на движение наляво;

2. след като е подал сигнал, да се убеди, че има видимост, свободен път на разстояние, достатъчно за изпреварване, и че може да заеме място в пътната лента пред изпреварваното пътно превозно средство, без да го принуждава да намалява скоростта или да изменя посоката на движение.

(2) Водач, който изпреварва, е длъжен:

1. по време на изпреварването да осигури достатъчно странично разстояние между своето и изпреварваното пътно превозно средство;

2. когато при изпреварването навлиза в пътна лента, предназначена за насрещното движение, да не създава опасност или пречки за превозните средства, движещи се по нея;

3. да се убеди, че като се движи с безопасна скорост, може да извърши изпреварването за кратко време.

(3) Водачът на изпреварваното пътно превозно средство е длъжен да не увеличава скоростта и да не пречи на изпреварването по какъвто и да е друг начин.

Чл. 43. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Изпреварването на моторни превозни средства, с изключение на мотопеди и мотоциклети без кош, е забранено:

1. когато разстоянието на видимост, ограничено поради характера на пътя или намалено поради мъгла, снеговалеж и други подобни, е по-малко от необходимото за изпреварването при избраната скорост на движение;

2. на кръстовище на равнозначни пътища;

3. на железопътен прелез без бариери;

4. при използване на пътна лента за насрещно движение, когато изпреварващият не може да се върне безпрепятствено в напуснатата пътна лента;

5. пред пешеходна пътека, когато изпреварваното превозно средство закрива видимостта към пешеходната пътека.

6. пред и върху сигнализирана пешеходна пътека.

Чл. 43а. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Забранено е изпреварването и заобикалянето на релсово превозно средство от лявата страна.

6. пред и върху сигнализирана пешеходна пътека.

Раздел X

Разминаване

Чл. 44.(1) При разминаване водачите на насрещно движещите се пътни превозни средства са длъжни да осигуряват достатъчно странично разстояние между пътните превозни средства.

(2) Ако разминаването не може да се извърши безопасно поради наличието на препятствие или стеснение на платното за движение, водачът, чиято пътна лента е заета, е длъжен да намали скоростта или да спре, за да пропусне насрещно движещите се пътни превозни средства.

Чл. 45.(1) На планински пътища и на пътища с голям надлъжен наклон, когато разминаването е невъзможно или е затруднено поради недостатъчна широчина на платното за

движение, водачът на спускащото се превозно средство е длъжен да спре и да пропусне изкачващото се.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Това правило не се прилага в случаите, когато местата за разминаване са разположени така, че водачът на изкачващото се превозно средство би могъл да спре на намиращото се пред него място за разминаване, без да възниква необходимостта от движение назад.

(3) Когато разминаването е невъзможно без движение назад, тази маневра е длъжен да направи:

1. водачът на единичното пътно превозно средство по отношение на съставите от превозни средства и на съчленените пътни превозни средства;

2. водачът на по-лекото пътно превозно средство по отношение на по-тежкото;

3. водачът на товарния автомобил по отношение на автобуса.

(4) Когато превозните средства са от една и съща категория, назад е длъжен да се придвижи водачът на спускащото се превозно средство, освен в случаите, когато е очевидно, че това е по-безопасно за изкачващото се превозно средство, както и когато последното е по-близо до специално устроеното място за разминаване.

Чл. 46. Когато широчината на пътя не позволява разминаване между превозните средства без предприемането на допълнителни мерки за сигурност, водачът на превозното средство трябва да се движи с такава скорост, че да може да спре на разстояние не по-голямо от половината от дължината на пътя в зоната на своята видимост.

Раздел XI

Преминаване през кръстовище

Чл. 47. Водач на пътно превозно средство, приближаващо се към кръстовище, трябва да се движи с такава скорост, че при необходимост да може да спре и да пропусне участниците в движението, които имат предимство.

Чл. 48. На кръстовище на равнозначни пътища водачът на пътно превозно средство е длъжен да пропусне пътните превозни средства, които се намират или приближават от дясната му страна, а водачът на нерелсово пътно превозно средство е длъжен да пропусне релсовите пътни превозни средства независимо от местоположението и посоката им на движение.

Чл. 49. Водач на пътно превозно средство, което излиза от земен път на път с настилка, е длъжен да пропусне движещите се по пътя с настилка пътни превозни средства и пешеходци.

Чл. 50.(1) На кръстовище, на което единият от пътищата е сигнализиран като път с предимство, водачите на пътни превозни средства от другите пътища са длъжни да пропуснат пътните превозни средства, които се движат по пътя с предимство.

(2) Когато на кръстовище е указано, че пътят с предимство променя направлението си, водачите, които се намират на този път, се ръководят помежду си от правилата на **чл. 48**. От същите правила се ръководят помежду си и водачите на превозните средства, които не се намират на пътя с предимство.

Чл. 50а. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Забранено е навлизането в кръстовище дори и при разрешаващ сигнал на светофара, ако обстановката в кръстовището ще принуди водача да спре в кръстовището или да възпрепятства напречното движение.

Раздел XII

Железопътен прелез

Чл. 51.(1) Всеки участник в движението трябва да проявява особено внимание при приближаване към железопътен прелез и преминаване през него.

(2) Водачът на пътно превозно средство, когато се приближава към железопътен прелез, трябва да се движи с такава скорост, която да му позволи при необходимост да спре пред прелеза.

(3) Спирането на пътните превозни средства е задължително пред железопътен прелез, който няма бариери.

(4) Ако няма други указания, дадени с пътни знаци или с пътна маркировка, пред железопътния прелез пътните превозни средства спират на разстояние не по-малко от 2 метра преди първата релса, а когато има бариери - на 1 метър от тях.

Чл. 52. На участниците в движението е забранено да преминават през железопътен прелез:

1. при спуснати, започнали да се спускат или да се вдигат бариери, независимо дали от съответното за това устройство се подават светлинни или звукови сигнали, забраняващи навлизането в прелеза;

2. при мигаща червена светлина на светофара или включена звукова сигнализация, независимо от положението на бариерите.

Чл. 53.(1) Преди да премине през железопътния прелез, всеки участник в движението е длъжен, независимо от състоянието на бариерите, на светлинната и на звуковата сигнализация, да се убеди, че към прелеза не се приближава релсово превозно средство и че преминаването през прелеза е безопасно.

(2) Водачът на пътно превозно средство не трябва да започва преминаването на железопътния прелез, ако не е предварително убеден, че няма да се наложи спиране върху релсите или на разстояние по-малко от 2 метра от тях, поради техническите особености на превозното средство, условията на движение или други предвидими причини.

Чл. 54.(1) В случай на принудително спиране на превозното средство върху релсите или на разстояние, по-малко от 2 метра преди първата или след последната релса, водачът е длъжен:

1. да изведе пътниците извън превозното средство на безопасно разстояние;

2. да вземе мерки за извеждането на превозното средство извън обсега на релсовия път, а ако това е невъзможно, да направи всичко необходимо за предупреждаване на водачите на релсовите превозни средства от двете посоки за създалата се опасност.

(2) Предупреждението за спиране на релсово превозно средство през деня се извършва с кръгово движение на ръката, в която се държи лесно забелязващ се предмет с ярък цвят, а през нощта - фенер или запалена факла.

Раздел XIII

Автомагистрала. Автомобилен път

Чл. 55.(1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) На път, обозначен като автомагистрала със съответния пътен знак, е разрешено движението само на автомобили и мотоциклети, чиято конструктивна максимална скорост надвишава 50 км/ч. Движението на други пътни превозни средства, както и движението на пешеходци, воденето на животни и навлизането на автомобили, теглещи пътни превозни средства с гъвкава връзка, е забранено.

(2) На автомагистрала е забранено движението на превозни средства с рекламна цел, провеждането на технически изпитания на автомобили и мотоциклети, организирането на демонстрации и движението на рекламни и други шествия.

Чл. 56. Водач, който навлиза на автомагистрала, е длъжен да пропусне движещите се по нея пътни превозни средства, а който иска да напусне автомагистралата, трябва своевременно да заеме място в съответната пътна лента за излизане от нея.

Чл. 57. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Когато автомагистралата има три и повече пътни ленти за движение в една посока, на водачите на автомобили с допустима максимална маса над 3,5 тона, както и на водачите на състави от пътни превозни средства, чиято обща дължина,

включително и товарът, е повече от 7 метра, е разрешено да се движат само в най-дясната и в съседната на нея пътна лента. Навлизането и движението по другите ленти е забранено, включително и при изпреварване.

Чл. 58. При движение по автомагистрала на водача е забранено:

1. да спира пътното превозно средство за престой или за паркиране извън специално обозначените за това места;
2. да завива в обратна посока, да се движи назад, да навлиза в разделителната ивица или да я пресича, включително и на местата, където тя е прекъсната;
3. да се движи по лентата за принудително спиране.

Чл. 59.(1) Водачът на пътно превозно средство, принуден да спре поради независещи от него обстоятелства, може да направи това върху лентата за принудително спиране извън платното за движение, като през нощта и при намалена видимост сигнализира спряното пътно превозно средство с предупредителен светлоотразителен триъгълник или включен аварийен сигнал. При невъзможност да отстрани повредата и да продължи движението той е длъжен да вземе мерки за изтегляне на пътното превозно средство от автомагистралата по най-бърз начин.

(2) Пътно превозно средство, получило повреда при движение по автомагистрала, може да бъде теглено с гъвкава връзка само до най-близкия изход на автомагистралата.

Чл. 60. Разпоредбите на чл. 55 , 57 , 58 и 59 се прилагат и за движението по автомобилните пътища, обозначени като такива със съответния пътен знак.

Раздел XIV

Особени правила за движение в жилищна зона

Чл. 61. Жилищната зона е обособена, специално устроена територия в населено място, която е обозначена като такава на входовете и изходите ѝ с пътни знаци и където действат специални правила за движение.

Чл. 62. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) В жилищната зона действат следните специални правила:

1. пешеходците могат да използват за движение, а децата за игра пътя по цялата му широчина, без ненужно да пречат на движението на превозните средства;
2. водачите на пътни превозни средства са длъжни да се движат със скорост не по-голяма от 20 км/ч, като не поставят в опасност пешеходците и не създават препятствия за тяхното движение;
3. паркирането в жилищната зона е разрешено само на специално обозначените места;
4. при излизане от жилищна зона на друг път водачите на пътни превозни средства са длъжни да пропуснат участниците в движението, движещи се по него.
5. (нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) забранява се преминаването и паркирането на моторни превозни средства в паркове, градини и детски площадки извън обозначените за това места.

Раздел XV

Особени правила за движение в тунел

Чл. 63. При движение в тунел, началото на който е обозначено с пътен знак, водачът е длъжен:

1. да включи къси или дълги светлини;
2. да изключи двигателя при принудително спиране в тунела, ако това спиране не е кратковременно.

Чл. 64. При движение в тунел е забранено движението назад, завиването в обратна посока, спирането за престой и паркирането.

Раздел XVI

Спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници

Чл. 65. При движение в пътна лента покрай спиращо, спряло или потеглящо пътно превозно средство от означена с пътен знак трамвайна, тролейбусна или автобусна спирка водачът на нерелсовото пътно превозно средство е длъжен своевременно да намали скоростта, за да може в случай на необходимост да спре.

Чл. 66.(1) При приближаване от дясната страна на трамвай, спиращ или спрял на означена с пътен знак спирка, водачът на нерелсовото пътно превозно средство е длъжен да спре на един метър зад трамвая.

(2) При приближаване към спирка, на която има остров на платното за движение, водачът на нерелсовото пътно превозно средство е длъжен да намали скоростта и в случай на необходимост да спре, за да позволи на пешеходците безопасно да преминат през платното за движение между тротоара и острова.

Чл. 67. Водачът на нерелсово пътно превозно средство е длъжен да намали скоростта, а при необходимост и да спре, за да позволи на пътните превозни средства от редовните линии за обществен превоз на пътници да извършат необходимите маневри, свързани с потеглянето им от обозначените спирки. Това не освобождава водачите на пътните превозни средства от редовните линии за обществен превоз на пътници да вземат необходимите мерки за безопасност.

Чл. 68.(1) Когато спирките са оформени със специално уширение на пътното платно, водачът на нерелсовото превозно средство от редовните линии за обществен превоз на пътници е длъжен да спира в това уширение, а когато такова няма, да спира възможно най-близо до границата на платното за движение.

(2) Водачът на пътното превозно средство от редовните линии за обществен превоз на пътници е длъжен да осигурява възможност за безопасното качване и слизане на пътниците.

(3) Качването на пътници в превозното средство от редовните линии за обществен превоз на пътници и слизането от него е разрешено само на спирките, когато превозното средство е неподвижно.

Чл. 69. На спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници други пътни превозни средства могат да спират за слизане или качване на пътници само ако не пречат на превозните средства, за които е предназначена спирката. Престоят на таксиметрови автомобили с цел очакване на пътници е забранен.

Раздел XVII

Използване на светлините

Чл. 70.(1) При движение през нощта и при намалена видимост моторните превозни средства и трамваите трябва да бъдат с включени къси или дълги светлини, габаритни светлини и светлина за осветяване на задната табела с регистрационния номер.

(2) Използването на дългите светлини е забранено:

1. при разминаване; в този случай превключването от дълги на къси светлини става, когато разстоянието между превозните средства е не по-малко от 150 метра или в момента, в който насрещният водач подаде сигнал чрез превключването на светлините;

2. при движение по осветени участъци от пътя;

3. при движение зад друго моторно превозно средство на разстояние, по-малко от 50 метра.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2006 г.) Моторните превозни средства през периодите:

1. от 2 март до 31 октомври могат да се движат с включени светлини за движение през деня или с къси светлини;

2. от 1 ноември до 1 март задължително се движат с включени светлини за движение през деня или с къси светлини.

Чл. 71.(1) Всяко пътно превозно средство с животинска тяга трябва да има два бели или жълти светлоотразителя отпред, два червени светлоотразителя отзад, а при движение през нощта и при намалена видимост - отзад вляво светещо тяло, излъчващо бяла или жълта добре различима светлина. Светлоотразителите трябва да са разположени симетрично от двете страни на превозното средство.

(2) Всяка ръчна количка, теглена или бутана, при движение през нощта и при намалена видимост трябва да има най-малко една бяла или жълта добре различима светлина отпред и най-малко една червена светлина отзад. Източникът на тези светлини може да е един, който да бъде разположен от лявата страна на количката. Светлините не са задължителни за ръчни колички с широчина, по-малка от 1 метър.

Чл. 72. Всяко намиращо се на платното за движение пътно превозно средство или състав от пътни превозни средства, към които не са приложими изброените по-горе изисквания, през нощта трябва да имат най-малко две бели или жълти добре различими светлини отпред и две червени светлини отзад.

Чл. 73. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) На път извън населено място през нощта или при намалена видимост всяко спряно на платното за движение моторно превозно средство и тегленото от него ремарке трябва да бъдат обозначени с включени габаритни светлини.

Чл. 74.(1) Допълнителни светлини за мъгла може да се използват само при значително намалена видимост поради мъгла, снеговалеж, дъжд или други подобни условия. Тези светлини не може да се използват самостоятелно.

(2) Допълнителна задна светлина за мъгла с червен цвят се използва само когато видимостта е намалена под 50 метра.

Чл. 74. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Аварийният сигнал може да бъде включван за предупреждаване на останалите участници в движението за различни опасности, когато моторното превозно средство е спряло поради повреда или има участие в пътнотранспортно произшествие и не може да бъде отстранено веднага и се явява препятствие за другите участници в движението.

Чл. 75. (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) През деня мотоциклетите и моторните велосипеди се движат с включена къса светлина отпред и с включена габаритна светлина отзад.

Чл. 76. Забранено е използването на други светлини, освен предвидените в този закон и издадените въз основа на него нормативни актове.

Чл. 77. При заслепяване водачът е длъжен да намали скоростта и при необходимост да спре.

Чл. 78. При движение през нощта и при намалена видимост извън населените места водачът на стадо, придвижващо се по платното за движение, трябва да го обозначи откъм страната на движението със запален фенер.

Раздел XVIII

Особени правила за някои участници в движението

Чл. 79. За да участва в движението по пътищата, отворени за обществено ползване, всеки велосипед трябва да има изправни:

1. спиращки;
2. звънец и да няма друг звуков сигнал;

3. устройство за излъчване на бяла или жълта добре различима светлина отпред и червен светлоотразител отзад; допуска се поставянето на устройство за излъчване на червена светлина отзад;

4. бели или жълти светлоотразители или светлоотразяващи елементи отстрани на колелата.

Чл. 80. Водачът на велосипед е длъжен да се движи възможно най-близо до дясната граница на платното за движение.

Чл. 81. На водача на двуколесно пътно превозно средство е забранено:

1. да се движи успоредно до друго двуколесно пътно превозно средство;

2. да управлява превозното средство, без да държи кормилото с ръка, както и да освобождава педалите, с които контролира превозното средство;

3. да се движи в непосредствена близост до друго пътно превозно средство или да се държи за него;

4. да превозва, тегли или тласка предмети, които пречат на управлението на превозното средство или създават опасност за другите участници в движението;

5. да управлява превозно средство по площите, предназначени само за пешеходци; тази забрана не се отнася за велосипедисти на възраст до 12 години.

Чл. 82. Забранено е движението на велосипедисти в група за тренировка, ако пред и зад групата няма придружители с автомобил или мотоциклет.

Чл. 83.(1) Тегленето на повредено моторно превозно средство се извършва с гъвкава връзка, с твърда връзка или от автомобил със специално приспособление.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Тегленето на повредено моторно превозно средство с допустима максимална маса над 5 тона се извършва само с твърда връзка или от специален автомобил.

(3) Водачите на теглещото и на тегленото моторно превозно средство са длъжни да съгласуват предварително помежду си сигнали за взаимно разбиране по време на движение и по-специално - сигнала за спиране.

Чл. 84. При теглене разрешената максимална скорост на движение е 40 км/ч, а при теглене с твърда връзка по автомагистрала - 70 км/ч.

Чл. 85.(1) При теглене с твърда връзка тегличът трябва да е с дължина от 2 до 4 метра и да е оцветен напречно с червени и бели ивици. Тегленото моторно превозно средство трябва да бъде с исправна кормилна уредба.

(2) При теглене с гъвкава връзка дължината ѝ трябва да бъде от 4 до 6 метра и поне на две места да бъде сигнализирана с червен флаг. Тегленото с гъвкава връзка моторно превозно средство трябва да има исправна кормилна и спирачна уредба.

Чл. 86. По време на движение теглещото моторно превозно средство трябва да бъде с включени къси светлини, а тегленото - с включен аварийен сигнал или с поставен отзад предупредителен светлоотразителен триъгълник. При движение през нощта или в условията на намалена видимост и при неисправна осветителна уредба тегленото моторно превозно средство трябва да има отзад в лявата страна червена светлина.

Чл. 87. Забранено е:

1. превозването на пътници в тегленото моторно превозно средство;

2. тегленето на двуколесни пътни превозни средства и на мотоциклети с кош и използването им за теглене;

3. тегленето на моторно превозно средство от моторно превозно средство с ремарке или обратното;

4. тегленето при намалена видимост под 50 метра;

5. тегленето с гъвкава връзка по хлъзгав път.

Чл. 88. Организираните шествия и състезания по пътищата, отворени за обществено ползване, могат да се провеждат само след разрешение на собствениците или администрацията, управляваща пътя, и след предварително съгласуване на маршрутите, условията и времето на провеждането им с органите на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 89. Движението на шествия се извършва в колона по най-дясната свободна пътна лента. Широчината на колоната не може да бъде по-голяма от широчината на една пътна лента за движение.

Чл. 90. Забранява се на останалите участници в движението да пресичат шествие.

Чл. 91. (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм., бр. 102 от 2006 г.) (1) Моторни превозни средства със специален режим на движение са автомобилите и мотоциклетите, които при движението си подават едновременно светлинен сигнал с проблясваща синя и/или червена светлина и специален звуков сигнал.

(2) Специалният режим на движение се ползва само при необходимост.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 85 от 2004 г., изм., бр. 82 от 2006 г., изм., бр. 102 от 2006 г.) Специален режим на движение ползват моторните превозни средства на: Спешна медицинска помощ, Национална служба "Пожарна безопасност и защита на населението", Национална служба "Полиция", Народно събрание, Национална служба за охрана, Министерството на държавната политика при бедствия и аварии, Главна дирекция "Охрана" и Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" на Министерството на правосъдието, обозначените автомобили на служба "Сигурност - военна полиция и военно контраразузнаване" към министъра на отбраната и други служби на Министерството на вътрешните работи, определени от министъра на вътрешните работи.

(4) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министърът на вътрешните работи определя с наредба условията и реда, при които се ползва специален режим на движение за моторните превозни средства.

Чл. 92.(1) Водачът на моторно превозно средство със специален режим на движение може:

1. да преминава при забраняващ сигнал на светофара или да преминава, без да спира, при наличие на пътен знак, който изисква това, но само след като намали скоростта достатъчно, за да извърши това безопасно;

2. да надвишава разрешената максимална скорост на движение дотолкова, доколкото няма да застраши нечий живот или имущество;

3. да не се съобразява с организацията на движението, когато това се отнася до посока на движение и завиване в определени направления;

4. да паркира или да престоява независимо от разпоредбите на този закон; през това време той може да подава само светлинни сигнали.

(2) Разпоредбите на ал. 1 не освобождават водачите на моторни превозни средства със специален режим на движение, както и водачите на съпровождащите от тях автомобили от задължението да управляват по безопасен начин.

Раздел XIX

Престой. Паркиране. Пътно превозно средство, спряно поради повреда

(Загл. доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.)

Чл. 93.(1) Пътно превозно средство е в престой, когато е спряно за ограничено време, необходимо за качване и слизане на пътници или за извършване на товарно-разтоварни работи в присъствието на водача.

(2) Паркирано е пътно превозно средство, спряно извън обстоятелствата, които го характеризират като престояващо, както и извън обстоятелствата, свързани с необходимостта да

спре, за да избегне конфликт с друг участник в движението или сблъскване с някакво препятствие, или в подчинение на правилата за движение.

Чл. 94.(Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) За престой извън населените места пътните превозни средства се спират извън платното за движение. Когато това е невъзможно, спирането за престой се извършва успоредно на оста на пътя, най-вдясно на пътното платно.

(2) За паркиране извън населените места пътните превозни средства се спират извън платното за движение. Паркирането на платното за движение е забранено.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) За престой и паркиране в населените места пътните превозни средства се спират възможно най-вдясно на платното за движение по посока на движението и успоредно на оста на пътя. Допуска се престой и паркиране на моторни превозни средства с допустима максимална маса до 2,5 тона върху тротоарите, само на определените от собствениците на пътя или администрацията места успоредно на оста на пътя, ако откъм страната на сградите остава разстояние най-малко 2 метра за преминаване на пешеходци.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) На път с еднопосочно движение се допуска престой и от лявата страна по посока на движението, ако това не пречи на движението на пътните превозни средства.

Чл. 95. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Водачът и пътниците могат да отворят врата, да я оставят отворена, да се качват и да слизат от превозното средство, спряно за престой или паркирано, след като се уверят, че няма да създадат опасност за останалите участници в движението.

(2) Слизането и качването на деца до 12 години от и в автомобил, спрял на пътното платно, се извършва откъм страната на тротоара или банкета.

Чл. 96. Водачът на спряно за престой или паркирано пътно превозно средство е длъжен да вземе мерки то да не може да се приведе в движение или да потегли само.

Чл. 97.(Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) На път извън населено място водачът на недвуколесно пътно превозно средство, спряно на платното за движение поради повреда, е длъжен незабавно да го измести извън него.

(2) На път в населено място водачът на недвуколесно пътно превозно средство, спряно на платното за движение поради повреда, е длъжен незабавно да го измести на място, където е разрешено паркирането, или извън платното за движение.

(3) В случаите по ал. 1 и 2, когато изместването е невъзможно, водачът е длъжен да обозначи повреденото превозно средство с предупредителен светлоотразителен триъгълник или по друг подходящ начин, така че то да бъде забелязано навреме от водачите на приближаващите се пътни превозни средства.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Предупредителният светлоотразителен триъгълник се поставя на разстояние не по-малко от 30 метра от повреденото пътно превозно средство, в пътната лента, заета от него, и срещу посоката на движение на заобикалящите го пътни превозни средства. На автомагистрала и пътища с разрешена скорост на движение над 90 км/ч предупредителният светлоотразителен триъгълник се поставя на разстояние не по-малко от 100 метра.

(5) Като допълнителен сигнал за обозначаване на повредено пътно превозно средство може да се използва включването на аварийен сигнал или габаритни светлини.

(6) Правилата по ал. 4 и 5 се прилагат и за пътните превозни средства, които са спрели за оказване на помощ.

(7) (Нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) При извършване на пожарогасителни, аварийни и спасителни действия на пътното платно водачите на пътни превозни средства със специален режим на движение обозначават допълнително мястото със светлоотразителни конуси.

Чл. 98. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Престоят и паркирането са забранени:

1. на място, където превозното средство създава опасност или е пречка за движението или закрива от другите участници в движението пътен знак или сигнал;

2. до престояващо или паркирано пътно превозно средство от страната на движението;
3. в тунели и подлези, на мостове, надлези, стеснени участъци от пътя и в участъци с ограничена видимост;
4. върху трамвайни и железопътни линии или в такава близост до тях, която може да затрудни движението на релсовите превозни средства;
5. на пешеходни или велосипедни пътеки и на разстояние, по-малко от 5 метра преди тях;
6. на кръстовище и на по-малко от 5 метра от тях;
7. на платното за движение, където разстоянието между пътното превозно средство и пътната маркировка, забранена за пресичане, е по-малко от 3 метра или с пътен знак е забранено изпреварването;
8. върху пътна лента, предназначена за движение на бавнодвижещи се пътни превозни средства, обозначена с пътен знак.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Освен в посочените в ал. 1 случаи паркирането е забранено:

1. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) пред входовете на паркове, театри, кина, предприятия, както и на други места, където е възможно да влизат или да излизат пътни превозни средства;
2. на платното за движение и на тротоара непосредствено пред входовете на жилищни сгради и гаражи, когато това затруднява достъпа до тях;
3. на спирките на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници;
4. на места, определени за инвалиди;
5. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) на пътя - за регистрирани пътни превозни средства, свидетелството за регистрация на които е отнето или върнато в Министерството на вътрешните работи.
6. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) пред входовете и на прилежащите тротоари на детските заведения и училищата.

Чл. 99. (1) В населените места собственикът или администрацията, управляваща пътя, може да определи райони, пътища или части от пътища за зони за кратковременно паркиране в определени часове на денонощието. Това време не може да бъде по-малко от 30 минути и повече от 3 часа.

(2) Местата за паркиране по ал. 1 се обозначават с пътни знаци, пътна маркировка и надписи, чрез които на водача се указват условията за паркиране.

(3) Съответният общински съвет може да определя такса за паркиране при условията по ал. 1.

Раздел XX

Задължения на водачите на пътни превозни средства

Чл. 100. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 100 - ДВ, бр. 6 от 2004 г.; изм., бр. 51 от 2007 г.) Водачът на моторно превозно средство е длъжен да носи:

1. (доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) свидетелство за управление на моторно превозно средство от съответната категория и контролния талон към него;
2. (доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) свидетелство за регистрация на моторното превозно средство, което управлява и за тегленото от него ремарке;
3. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г.; доп., бр. 51 от 2007 г.) документ за сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите за моторното превозно средство, което управлява и за тегленото от него ремарке;
4. превозните документи, определени от министъра на транспорта.
5. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) при напускане на територията на страната-валиден международен сертификат за "Гражданска отговорност" на автомобилистите за чужбина-"Зелена карта".

(2) (Нова - ДВ, бр. 6 от 2004 г.; изм., бр. 51 от 2007 г.) Водачът на моторно пътно превозно средство е длъжен да залепи валиден винетен стикер за платена винетна такса съгласно чл. 10, ал. 2 от Закона за пътищата в долния десен ъгъл на предното стъкло на моторното пътно

превозно средство при движение по републиканските пътища и да премахва незабавно винетния стикер след изтичането на неговата валидност.

(3) (нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Водачът на моторно превозно средство, което не е било спряно от движение, е длъжен да залепи в долния ляв ъгъл на предното стъкло на моторното превозно средство валиден стикер на знак за сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите и да носи контролен талон към знака. Когато моторното превозно средство технологично не разполага с предно стъкло и е невъзможно стикерът на знака да бъде залепен на указаното място, същият стикер на знака се залепва на застрахователната полица, която се носи от водача на моторно превозно средство, и при проверка се представя заедно с контролния талон.

(4) (нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Водачът на моторното превозно средство е длъжен да поддържа:

- 1.табелите с регистрационния номер чисти;
- 2.устройствата за осветяване и светлинна сигнализация при маневри чисти, видими, регулирани и в изправност;
3. стъклата и огледалата чисти.;

Чл. 101.(1) При възникване по време на движение на повреда или неизправност в пътно превозно средство, която застрашава безопасността на движението, водачът е длъжен да спре и да вземе мерки за нейното отстраняване.

(2) Когато отстраняването на повредата или неизправността на място е невъзможно, водачът може да придвижи пътното превозно средство на собствен ход до място за тяхното отстраняване, но само след като вземе необходимите мерки за безопасност на движението.

(3) Разпоредбите на ал. 2 не се прилагат при следните повреди или неизправности:

1. по основната спирачна уредба - при изтичане на спирачна течност или въздух или когато ефективността от работата на спирачната уредба не отговаря на нормативните изисквания, при което при спиране се нарушава устойчивостта на превозното средство или на състава от пътни превозни средства или се удължава спирачният им път;
2. по пневматичната спирачна уредба - когато освен посочените в т. 1 неизправности компресорът не осигурява необходимото налягане на въздуха за захранване на уредбата;
3. когато по кормилната уредба има незакрепени, неосигурени против саморазвиване или повредени, с нарушена цялост части и възли;
4. по рамата, кабината, каросерията и допълнителното оборудване, когато:
 - а) липсват или са повредени предписаните огледала за виждане назад; тази разпоредба не се отнася за превозните средства, които имат директна видимост от мястото на водача към пътя през задното и страничните стъкла;
 - б) не работят стъклочистачките по време на дъжд или снеговалеж;
 - в) неизправно е теглително-прикачното устройство на теглещото превозно средство или на ремаркетото или опорно-прикачното устройство на влекача или полуремаркетото;
5. по силовото предаване - ако не работи съединителят, липсват или са повредени закрепващи елементи на карданния вал или полуваловете;
6. джантата на едно от колелата е повредена, с нарушена цялост, липсва или е повреден елемент за закрепване на джантата към главината на колелото;
7. изтича гориво;
8. липсват или са неизправни предвидените светлинни устройства или светлоотразители при движение през нощта;
9. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) гумата има разкъсвания.

Чл. 102. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) На водача, собственика или упълномощения ползвател на моторно превозно средство се забранява да предоставя моторното превозно средство на водач, който е под въздействие на алкохол, наркотици или други упойващи вещества, или на неправоспособен водач.

Чл. 103. При подаден сигнал за спиране от контролните органи водачът на пътно превозно средство е длъжен да спре плавно в най-дясната част на платното за движение или на посоченото от представителя на службата за контрол място и да изпълнява неговите указания.

Чл. 104.(1) При приближаване на моторно превозно средство със специален режим на движение водачите на останалите пътни превозни средства са длъжни да освободят достатъчно място на пътното платно, а при необходимост и да спрат, за да осигурят безпрепятствено преминаване както на сигнализиращото, така и на съпровождащите от него превозни средства.

(2) Забранено е на водачите на пътни превозни средства да се движат непосредствено зад превозните средства със специален режим на движение или зад придружаваните от тях автомобили.

Чл. 104а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г., в сила от 27.05.2002 г.) На водача на моторно превозно средство е забранено да използва мобилен телефон по време на управление на превозното средство, освен при наличие на устройство, позволяващо използването на телефона без участие на ръцете му.

Чл. 105. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) Забранява се ограничаване на видимостта през челното стъкло и през страничните стъкла на автомобила, осигуряващи видимостта на водача към пътя, както и намаляване на прозрачността им.

(2) Ограничаване на видимостта през стъклата на задните врати на леките автомобили, както и намаляване на прозрачността им, се допуска само при наличие на огледала за виждане назад от двете страни на автомобила.

Чл. 106. Водачите на пътни превозни средства с животинска тяга, на животни или на стада трябва непрекъснато да направляват животните, така че да не създават пречки и опасности за движението, и да не ги оставят без надзор в обхвата на пътя.

Раздел XXI

Правила за движение на пешеходците

Чл. 107. Пешеходец е всеки участник в движението, който се намира на пътя извън пътно превозно средство и не извършва работа по пътя. За пешеходци се считат и лицата:

1. които бутат или теглят детска или инвалидна количка или друго пътно превозно средство без двигател и с широчина, по-малка от 1 метър;
2. които бутат велосипед, мотопед или мотоциклет;
3. инвалиди, които се придвижват с инвалидни колички, задвижвани посредством тяхната мускулна сила или от двигател, ако се движат със скоростта на пешеходец.

Чл. 108.(1) Пешеходците са длъжни да се движат по тротоара или банкета на пътното платно.

(2) Пешеходците могат да се движат по платното за движение, противоположно на посоката на движението на пътните превозни средства, по възможност най-близо до лявата му граница:

1. когато няма тротоар или банкет или е невъзможно те да бъдат използвани;
2. при пренасяне или тласкане на обементи предмети, когато с това се затруднява движението на другите пешеходци.

Чл. 109. Инвалидите, които се придвижват с инвалидна количка със скоростта на пешеходец, могат да се движат и по платното за движение, като се придържат възможно най-близо до дясната му граница.

Чл. 110. Извън населените места, при липса на банкет или тротоар или при невъзможност те да бъдат използвани, лицата, бутачи велосипед, мотопед или мотоциклет, са длъжни да се движат по платното за движение, като се придържат възможно най-близо до дясната му граница.

Чл. 111. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Група пешеходци с водач, организирана група от военнослужещи, ученическа група и други подобни могат да се

движат по платното за движение в редици до четирима, като се придържат възможно най-близо до дясната му граница. В този случай те трябва да са обозначени от лявата страна, както следва:

1. през деня - отпред и отзад с червен флаг;

2. през нощта - отпред с бяла светлина, а отзад - с червена светлина; когато дължината на образуваната колона е над 20 метра, вървящите от лявата страна на всеки 10 метра носят допълнително светещо тяло, излъчващо бяла светлина.

(2) При намалена видимост или при интензивно движение движението на група пешеходци с водач по платното за движение се разрешава само в колона един след друг.

Чл. 112.(Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 112 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; доп., бр. 51 от 2007 г.) Организирана група деца на възраст до 10 години може да се движи само по тротоара, като първото и последното дете носят светлоотразителна жилетка, или банкета и задължително се води най-малко от две лица на възраст над 18 години. При пресичане на платното за движение водачът на групата е длъжен своевременно да подаде сигнал с палка "Стоп! Деца", с червен флаг или с ръка, за да спре движението на пътните превозни средства.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) За осигуряване безопасното пресичане на платното за движение от деца всяко лице на възраст над 18 години може да подаде сигнал с палка "Стоп! Деца", с червен флаг или с ръка.

Чл. 113. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) При пресичане на платното за движение пешеходците са длъжни да преминават по пешеходните пътеки при спазване на следните правила:

1. преди да навлязат на платното за движение, да се съобразят с разстоянията до приближаващите се пътни превозни средства и с тяхната скорост на движение;

2. да не удължават ненужно пътя и времето за пресичане, както и да не спират без необходимост на платното за движение;

3. да спазват светлинните сигнали и сигналите на регулировчика;

4. да не преминават през ограждения от парапети или вериги.

(2) Извън населените места и по двулентовите двупосочни пътища в населените места, когато в близост до пешеходците няма пешеходна пътека, те могат да пресичат платното за движение и извън определените за това места, като при това спазват правилата по ал. 1, т. 1, 2 и 4.

Чл. 114. На пешеходците е забранено:

1. да навлизат внезапно на платното за движение;

2. да пресичат платното за движение при ограничена видимост;

3. да извършват търговия и услуги на платното за движение.

Чл. 115.(1) Пешеходците изчакват пристигането на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници на тротоара, на острова за безопасност или на местата, очертани с маркировка, а ако няма такива - на банкета.

(2) При подаване на сигнал от моторно превозно средство със специален режим на движение пешеходците са длъжни да освободят платното за движение. Пресичането се разрешава след преминаване на сигнализиращото моторно превозно средство и на съпровождащите от него пътни превозни средства.

Раздел XXII

Поведение на водачите към пешеходците

Чл. 116. Водачът на пътно превозно средство е длъжен да бъде внимателен и предпазлив към пешеходците, особено към децата, към инвалидите, в частност към слепите, които се движат с бял бастун, и към престарелите хора.

Чл. 117. При приближаване към място, където на пътя или в близост до него се намират деца, водачът на пътно превозно средство е длъжен да намали скоростта, а при необходимост - и да спре.

Чл. 118. При подаден от водач на организирана група деца сигнал с палка "Стоп! Деца", с червен флаг или с ръка водачите на пътни превозни средства са длъжни да спрат и да изчакат преминаването на децата.

Чл. 119. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) При приближаване към пешеходна пътека водачът на нерелсово пътно превозно средство е длъжен да пропусне стъпилите на пешеходната пътека или преминаващите по нея пешеходци, като намали скоростта или спре.

(2) При заобикаляне на спряло пред пешеходна пътека пътно превозно средство водачът на нерелсовото пътно превозно средство е длъжен да се движи с такава скорост, която да му позволи да спре, за да пропусне преминаващите по пешеходната пътека пешеходци.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.)

(4) (Нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Водачите на завиващите пътни превозни средства са длъжни да пропуснат пешеходците.

Чл. 120.(1) Когато преминаването на пешеходците през пешеходна пътека се регулира с пътен светофар или от регулировчик, водачът на пътно превозно средство е длъжен:

1. при подаване на сигнал, който забранява преминаването - да спре пред пешеходната пътека;

2. след подаване на сигнал, който му разрешава преминаването - да пропусне пешеходците, които все още се намират на пешеходната пътека;

3. да не навлиза на пешеходна пътека, ако не е убеден, че няма да бъде принуден да спре и да остане на пешеходната пътека след подаване на сигнал, който забранява преминаването.

(2) Когато пешеходец, стоящ на банката или тротоара, сигнализира с ръка за намерението си да премине по пешеходната пътека, водачът на нерелсово пътно превозно средство е длъжен, без да създава опасност за движението, да спре, за да пропусне пешеходеца.

Чл. 121. Когато на платното за движение има вода, кал или дребни камъни, водачът на пътно превозно средство е длъжен да преминава с такава скорост, че да не причини изцапване или нараняване на пешеходците.

Чл. 122. (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Водачът на пътно превозно средство при приближаване към спиращ, спрял или потеглящ автобус, обозначен с опознавателен знак, че превозва организирана група деца, е длъжен да намали скоростта и при необходимост да спре, за да осигури безопасността на децата.

Раздел XXIII

Поведение при пътнотранспортно произшествие

Чл. 123.(1) Водачът на пътно превозно средство, който е участник в пътнотранспортно произшествие, е длъжен:

1. без да създава опасност за движението по пътя, да спре, за да установи какви са последиците от произшествието;

2. когато при произшествието са пострадали хора:

а) да уведоми компетентната служба на Министерството на вътрешните работи;

б) да остане на мястото на произшествието и да изчака пристигането на представител на Министерството на вътрешните работи или на следствието;

в) (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) до пристигането на представителя по буква "б", съобразно необходимостта, да вземе мерки за безопасността на движението и да окаже помощ на пострадалите, ако това не представлява опасност за него;

г) (изм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г.) да не премества превозното средство, ако то не пречи на движението, както и да не променя състоянието му до идването на представителя на Министерството на вътрешните работи, освен ако с него е необходимо да превози до лечебното заведение пострадалите, след което е длъжен веднага да се завърне на мястото на произшествието;

д) да вземе мерки следите от пътнотранспортното произшествие да бъдат запазени до тяхното фиксиране или описване от компетентните служби;

е) (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) да не консумира алкохолни напитки до пристигането на контролните органи;

3. когато при произшествието са причинени само имуществени вреди:

а) да окаже съдействие за установяване на вредите от произшествието;

б) ако между участниците в произшествието има съгласие относно обстоятелствата, свързани с него, те попълват своите данни в двустранен констативен протокол за пътнотранспортното произшествие и съвместно уведомяват службата за контрол на Министерството на вътрешните работи на територията, на която е настъпило произшествието;

в) ако между участниците в произшествието няма съгласие относно обстоятелствата, свързани с него, те, без да напускат местопроизшествието, уведомяват съответната служба за контрол на Министерството на вътрешните работи на територията, на която е настъпило произшествието, и изпълняват дадените им указания.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) Всеки участник в пътнотранспортно произшествие е длъжен при поискване от други участници в движението да дава данни за самоличността си и за задължителната си застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, а в зависимост от последиците от произшествието и да уведоми собствениците на имуществото, което е повредил в резултат на произшествието.

Чл. 124. Водач на моторно превозно средство, който не е участник в пътнотранспортно произшествие, когато пристигне на мястото на произшествието, съобразно необходимостта е длъжен:

1. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) да вземе мерки за осигуряване безопасността на движението и да окаже помощ на пострадалите, ако това не представлява опасност за него;

2. да уведоми за произшествието органите на Министерството на вътрешните работи или администрацията на общината, на чиято територия е станало произшествието.

Чл. 125. Службите за контрол на Министерството на вътрешните работи посещават задължително мястото на пътнотранспортното произшествие, когато:

1. при произшествието има убит или ранен човек;

2. произшествието е предизвикало задръстване на платното за движение;

3. в произшествието участва пътно превозно средство, което превозва опасен товар или товар, който се е разпилял на пътя и в резултат на това създава опасност за движението;

4. в произшествието участва пътно превозно средство с чуждестранна регистрация;

5. има съмнение, че участник в произшествието е под въздействието на алкохол, на друго упойващо вещество или не притежава необходимите права за управление на моторно превозно средство;

6. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 102 от 2005 г.) произшествието е с участието на пътно превозно средство на Министерството на отбраната или на Българската армия, както и на съюзнически и/или чужди въоръжени сили, преминаващи през територията на Република България или пребиваващи на нея; в този случай се уведомява служба "Сигурност - военна полиция и военно контраразузнаване" към министъра на отбраната;

7. между участниците в произшествието има разногласие относно обстоятелствата, свързани с него, а едно от моторните превозни средства не е в състояние да се придвижи на собствен ход поради причинените му при произшествието щети;

8. (нова - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) произшествието е с един участник и моторното превозно средство не е в състояние да се придвижи на собствен ход поради причинените му от произшествието вреди.

Чл. 125а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) Службите за контрол на Министерството на вътрешните работи издават протокол за посещението по чл. 125 на мястото на пътнотранспортното произшествие. Екземпляр от протокола се изпраща служебно на застрахователя на виновния за произшествието водач, посочен в протокола, в 10-дневен срок от издаването му.

(2) (Предишна ал. 1, изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) Министърът на вътрешните работи и Комисията за финансов надзор определят с наредба документите, реда за съставянето им при пътнотранспортни произшествия в случаите по чл. 125 и реда за информиране съгласно ал. 1.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) Министърът на вътрешните работи и министърът на здравеопазването определят с наредба условията и реда за взаимодействие между контролните органи и лечебните заведения при оказване помощ на пострадалите при пътнотранспортни произшествия и реда за отчитането им.

Раздел XXIV

Особени правила при превоз на пътници и товари

Чл. 126. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) При превозване на товари масата на натовареното пътно превозно средство не трябва да надвишава допустимата максимална маса, отразена в свидетелството му за регистрация.

Чл. 127.(1) Превозваните товари трябва:

1. да не създават опасност за участниците в движението;
2. да бъдат укрепени и да не се влачат по пътя;
3. да не ограничават видимостта на водача и да не нарушават устойчивостта и управляемостта на пътното превозно средство;
4. да не закриват светлините, сигналните устройства, опознавателните знаци, табелите с регистрационни номера, огледалата за виждане назад и сигналите, подавани с ръка.

(2) Товарите, които може да бъдат разпилени, както и тези, които блестят и създават опасност от заслепяване, трябва да бъдат покрити.

(3) Когато товарът излиза от страни на най-издадената част от превозното средство с повече от 0,20 метра, а отпред или отзад - с повече от 1 метър, товарът се обозначава с червен флаг, а при движение през нощта - с бял светлоотразител или с бяла светлина отпред и с червен светлоотразител или с червена светлина отзад.

Чл. 128. Когато по време на превозването товарът падне изцяло или частично на пътя, водачът е длъжен да вземе необходимите мерки за сигнализиране на товара и на пътното превозно средство и за почистване на пътното платно.

Чл. 129. Опасните товари се опаковат, етикетират, маркират и превозват съгласно изискванията на Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR) (ДВ, бр. 73 от 1995 г.).

Чл. 130.(1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Допустимата максимална скорост на движение на моторни превозни средства, превозващи опасен товар в населено място, е 40 км/ч, извън населено място - 50 км/ч, и по автомагистрала - 90 км/ч.

(2) Паркирането на пътно превозно средство, което превозва опасен товар, се извършва само на паркинги, определени за тази цел, а когато няма такива - извън платното за движение, най-малко на 200 метра от населено място или от обозначена вододайна зона.

Чл. 131. На водача на пътно превозно средство, което е извънгабаритно или превозва опасен товар, е забранено да престоюва на платното за движение и да се движи при намалена видимост под 50 метра.

Чл. 132. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) При превозване на пътници водачът е длъжен:

1. да извършва превоза само с предназначени за това пътни превозни средства съобразно товароносимостта, отразена в свидетелството за регистрация;

2. преди потегляне да се убеди, че са осигурени всички условия за безопасното им превозване;

3. да затваря вратите на автобуса, тролейбуса или трамвая преди потеглянето и да не ги отваря по време на движение;

4. да постави на превозното средство отпред и отзад съответния опознавателен знак при превозване на организирана група деца; това изискване не се отнася за пътните превозни средства от редовните линии за обществен превоз на пътници.

5. (нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) да спира за качване и слизане на пътници по допълнителна автобусна линия само на местата, определени за това от съответния общински съвет.

Чл. 133.(Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Забранява се превозването на по-голям брой пътници от определения в свидетелството за регистрация на моторното превозно средство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Превозването на деца до 12-годишна възраст е забранено на задната седалка на мотоциклет или мопед и на предната седалка на лек автомобил, освен ако за детето е поставена допълнителна специална седалка.

Чл. 134.(1) Забранява се превозването на пътници в туристически ремаркета, товарни ремаркета, самоходни шасита, трактори и други селскостопански машини, в каросерията на самосвали и в товарни кошове на мотоциклети.

(2) В каросерията на товарен автомобил може да се превозват лица, които товарят, разтоварват, съпровождат, приемат или предават превозвания товар, като бъде осигурена тяхната безопасност. Броят им за всеки тон полезен товар е по един човек, но не повече от 8. Тези изисквания не се отнасят до моторните превозни средства на Министерството на отбраната.

Чл. 135.(Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Пътниците са длъжни да изпълняват указанията на водача и на персонала, обслужващ пътното превозно средство.

Чл. 136.(Отм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.)

Чл. 137. На пътниците е забранено:

1. да застават в непосредствена близост до водача и да ограничават видимостта му; да стоят на стъпалата или на други опасни места; да отварят вратите по време на движение; да пречат на затварянето им и да се навеждат навън от превозното средство;

2. да пътуват в моторно превозно средство, извършващо обществен превоз на пътници, с облекло и вещи, включително и домашни животни, които могат да замърсят или да наранят другите пътници;

3. да излизат извън превозното средство, спряно за проверка, без разрешение на контролния орган;

4. да изхвърлят или да разпиляват предмети или вещества, които създават опасност за движението или замърсяват пътя или околната среда.

Раздел XXV

(Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.)

Обезопасителни колани, защитни каски, системи за обезопасяване на деца

Чл. 137а.(Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Водачите и пътниците в моторни превозни средства от категории М1, М2, М3 и N1, N2 и N3, когато са в движение, използват обезопасителните колани, с които моторните превозни средства са оборудвани.

(2) Могат да не използват обезопасителни колани:

1. бременните жени;

2. лицата, чието физическо състояние не позволява използването на обезопасителен колан;

3. водачите на таксиметрови автомобили, когато превозват пътници в рамките на населеното място;

4. инструкторите-при управление на автомобила с учебна цел.

Чл. 137б.(Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Системите за обезопасяване на деца в зависимост от теглото на децата, за които са предназначени, се класифицират в пет групи:

1. група 0-за деца с тегло под 10 кг;
2. група 0+-за деца с тегло под 13 кг;
3. група I-за деца с тегло между 9 и 18 кг;
4. група II-за деца с тегло между 15 и 25 кг;
5. група III-за деца с тегло между 22 и 36 кг.

(2) (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Системите за обезопасяване на деца се подразделят на два класа:

1. пълен клас, който включва комбинация от ленти или гъвкави компоненти с осигуряваща ключалка, регулиращи и присъединителни устройства и в някои случаи допълнителна седалка и/или защитна преграда, и могат да се закрепват чрез нейната вградена лента или ленти;

2. непълен клас, който представлява цялостна система за обезопасяване на деца и може да включва частично обезопасително устройство в комбинация с обезопасителен колан за възрастни, който обхваща тялото на детето или задържа устройството, в което детето е поставено.

Чл. 137в. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Пътниците в моторни превозни средства от категории M1, N1, N2 и N3, когато са в движение, използват системи за обезопасяване, с които моторните превозни средства са оборудвани.

(2) За деца с ръст под 150 сантиметра, които пътуват в моторни превозни средства от категориите M1, N1, N2 и N3, оборудвани със системи за обезопасяване, се използват системи за обезопасяване на деца от пълния или непълния клас по смисъла на чл. 137б, ал. 2, съобразен с теглото на детето в съответствие с чл. 137б, ал. 1.

(3) В моторните превозни средства от категории M1, N1, N2 и N3, които не са оборудвани със системи за обезопасяване, не се допуска превозването на деца под тригодишна възраст, а децата на възраст три и повече години и с ръст под 150 сантиметра заемат седалка, която не е предна.

(4) В таксиметрови автомобили, които не са оборудвани със системи за обезопасяване на деца, деца с ръст под 150 сантиметра се превозват на седалка, която не е предна.

(5) Не се допуска превозването на деца в система за обезопасяване на деца, обърната в посока, обратна на нормалната посока на движение на превозното средство, когато тя е закрепена на пътническа седалка, с предно разположена въздушна възглавница, освен ако възглавницата не е деактивирана.

Чл. 137г. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Системите за обезопасяване на деца трябва да отговарят на изискванията на Правило 44/03 на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации или на наредба по чл. 138, ал. 4 относно одобряване типа на нови моторни превозни средства по отношение на обезопасителните колани и на системите за обезопасяване и за одобряване типа на обезопасителни колани и системи за обезопасяване.

Чл. 137д. (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Всички седящи пътници на възраст три и повече години в моторните превозни средства от категории M2 и M3, когато са в движение, използват системите за обезопасяване, с които моторните превозни средства са оборудвани. Системите за обезопасяване на деца се одобряват в съответствие с чл. 137г.

(2) Пътниците в превозните средства от категории M2 и M3 се уведомяват за задължението да поставят обезопасителен колан, когато са седнали и когато превозното средство е в движение. Те се уведомяват за това по един от следните начини:

1. от водача;
2. от придружителя или от лицето, посочено като ръководител на групата;
3. чрез аудио-визуални средства;
4. с табели и/или пиктограма, поставени на видно място над всяко място за сядане.

Чл. 137е. Водачите и пътниците на мотоциклети и мотопеди използват защитни каски.

Глава трета

ПЪТНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА

Чл. 138. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) На пътищата, отворени за обществено ползване, се допускат само пътни превозни средства, които отговарят на изискванията на този закон и на издадените въз основа на него подзаконови актове.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) Пускането на пазара на нови пътни превозни средства, за които се изисква сертификат за одобряване на типа, се извършва въз основа на валиден сертификат за съответствие с одобрения тип.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2005 г.; изм., бр. 22 от 2007 г.) Пускането на пазара на нови компоненти или отделни технически възли за пътни превозни средства, за които се изисква одобряване на типа, се извършва с нанесени обозначения в съответствие с изискванията на приложима наредба по ал. 4 или по приложимо Правило на ООН/ИКЕ.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) Министърът на транспорта определя с наредби условията и реда за одобряване на нови моторни превозни средства и ремаркета, както и системи, компоненти или отделни технически възли за тях, с изключение на новите колесни трактори за селското и горското стопанство.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 79 от 2005 г.).

(6) Министърът на икономиката, съгласувано с министъра на транспорта, определя с наредба реда за създаване и начините за нанасяне на идентификационен номер (VIN-код) на пътните превозни средства, произведени в Република България.

Чл. 139. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) Движещите се по пътя пътни превозни средства трябва да бъдат:

1. технически изправни;

2. с размери, маса и натоварване на ос, които не надвишават нормите, установени от министъра на регионалното развитие и благоустройството, и с товари, които не представляват опасност за участниците в движението;

3. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) обозначени със съответните опознавателни знаци.

(2) (Нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Движещите се по пътя три- и четириколесни моторни превозни средства се оборудват и със:

1. обезопасителен триъгълник;

2. аптечка;

3. пожарогасител;

4. (светлоотразителна жилетка.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; предишна ал. 2, бр. 51 от 2007 г.) Движението на пътни превозни средства с размери, маса и натоварване на ос, надвишаващи нормите, определени по реда на ал. 1, т. 2, както и движението на пътни превозни средства, превозващи опасни товари се извършват по ред, определен от министъра на регионалното развитие и благоустройството съгласувано с министъра на транспорта, с министъра на околната среда и водите и с министъра на вътрешните работи.

(4) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.; предишна ал. 3, бр. 51 от 2007 г.) Допуска се обозначаване на автомобили с опознавателни знаци за извършване на таксиметрови превози само ако са включени в списък към лиценз или удостоверение за регистрация за извършване на таксиметров превоз на пътници.

(5) (Нова - ДВ, бр. 6 от 2004 г., предишна ал. 3, бр. 85 от 2004 г.; предишна ал. 4, бр. 51 от 2007 г.) Движението на определените в Закона за пътищата пътни превозни средства по републиканските пътища се извършва след заплащане на винетна такса по реда на чл. 10, ал. 2 от Закона за пътищата .

Чл. 140. (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2006 г.; доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) По пътищата, отворени за обществено ползване, се допускат само моторни превозни средства и ремаркета, които са регистрирани и са с табели с регистрационен номер, поставени на определените за това места.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 79 от 2005 г.) Редът за регистриране, отчет, пускане в движение и спиране от движение на моторните превозни средства и ремаркета, теглени от тях, се определя с наредба на министъра на вътрешните работи, съгласувано с министъра на транспорта и министъра на отбраната. На моторните превозни средства и теглените от тях ремаркета при първоначална регистрация се извършва преглед за техническата им изправност (без фабрично новите пътни превозни средства) и тяхното комплектоване от специализираните

органи на Министерството на вътрешните работи. Спрените от движение моторни превозни средства и теглените от тях ремаркета се пускат в движение от същите органи след отстраняване на причината за тяхното спиране.

(3) Редът за регистриране и отчет на превозните средства - собственост на чуждестранни физически и юридически лица, се съгласува с министъра на външните работи.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 85 от 2004 г., изм., бр. 79 от 2005 г., изм., бр. 102 от 2006 г.) Пътните превозни средства от поделенията на въоръжените сили и на Министерството на държавната политика при бедствия и аварии, се регистрират и отчитат по ред, определен от съответния министър или ръководител на ведомство. Формата, размерът и видът на регистрационните номера за тези превозни средства се съгласуват с министъра на вътрешните работи.

(5) (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Пътни превозни средства с регистрацията извън националния регистър се регистрират в националния регистър на пътните превозни средства след предоставяне на оригинални документи за регистрацията от страната, в която са регистрирани.

(5) (Нов. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Колесните трактори, тракторните ремаркета и друга самоходна техника, регистрирани съгласно Закона за регистрацията и контрол на земеделската и горската техника, могат да се движат по изключение по пътищата, отворени за обществено ползване, по ред, определен с наредба, издадена от министъра на земеделието и горите, министъра на вътрешните работи и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Чл. 141.(1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) За всяко регистрирано моторно превозно средство или ремарке се издава свидетелство за регистрацията с безсрочна или с временна валидност по образец, утвърден от министъра на вътрешните работи, което съдържа данните за превозното средство съгласно наредбата по чл. 140, ал. 2 .

(2) Дубликат на свидетелството за регистрацията на пътно превозно средство се издава, когато свидетелството е изгубено, откраднато или унищожено, за което собственикът на превозното средство подписва декларация.

Чл. 142. Министърът на вътрешните работи определя ред за служебно предоставяне и за предоставяне срещу заплащане на данни за регистрираните пътни превозни средства на заинтересованите лица. Службата за регистриране е задължена, когато предава данни от регистъра, да води записи, които да съдържат информация за предадените данни, момента на предаването им, данни за заявителя на справка и целите, за които се искат данните.

Чл. 143. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Пътно превозно средство се регистрира на името на неговия собственик по поставения от производителя идентификационен номер на превозното средство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Забранява се заличаването и/или подправянето на идентификационния номер и номера на двигателя на превозното средство.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Пътно превозно средство с подправен, заличен или повреден идентификационен номер не се регистрира, докато не бъде установен автентичният идентификационен номер, поставен от производителя.

(4) Възстановяването на идентификационния номер се извършва по ред, определен от министъра на вътрешните работи.

(5) (Нова - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) Не се регистрират:

1. нови моторни превозни средства, за които е влязло в сила изискването за одобряване на типа и той не е одобрен по реда на чл. 138, ал. 4;

2. нови колесни трактори за селското и горското стопанство, за които е влязло в сила изискването за одобряване на типа и той не е одобрен по реда на чл. 9, ал. 8 от Закона за регистрацията и контрол на земеделската и горската техника;

3. пътни превозни средства, които не са внесени по законоустановения ред;

4. пътни превозни средства с изменения в конструкцията, които не отговарят на изискванията на чл. 146;

5. пътни превозни средства, обявени за издирване, до изясняване на въпроса за собствеността.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 79 от 2005 г., изм., бр. 61 от 2006 г.) Снемането от отчет на регистрирано пътно превозно средство се извършва с отбелязване в свидетелството за

регистрация въз основа на писмено заявление от собственика и предоставяне на табелите с регистрационните номера. Със заявлението собственикът на пътното превозно средство представя документи, че то е прието за разкомплектуване, или декларация за съхраняването му в частен имот по образец, утвърден със заповед на министъра на околната среда и водите и съгласуван с министъра на вътрешните работи.

(7) (В сила от 1.01.2000 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., предишна ал. 6, бр. 79 от 2005 г., изм., бр. 61 от 2006 г.) Снемането от отчет на изоставено регистрирано моторно превозно средство се извършва след писмено уведомление от службите за контрол, определени от кметовете на общините по чл. 167, ал. 2, т. 3, и предоставяне на табелите с регистрационните номера. В този случай се представят документи, че моторното превозно средство е прието за разкомплектуване.

(8) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2006 г.) Снемането от отчет на изоставено регистрирано моторно превозно средство, на което табелите с регистрационните номера липсват и не могат да бъдат издирени по надлежния ред, се извършва след писмено уведомление от службите за контрол, определени от кметовете на общините по чл. 167, ал. 2, т. 3, като моторното превозно средство се идентифицира по номера на рамата или друг идентификационен номер. В този случай се представят документи, че моторното превозно средство е прието за разкомплектуване.

(9) (Нова. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Промяна в регистрацията на превозни средства с наложен запор или друго законово ограничение се извършва след отмяна или писмено разрешение на органа, постановил обезпечението, или на друг компетентен орган.

Чл. 144.(1) Собствеността на моторните превозни средства се прехвърля с писмен договор.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) При прехвърляне на собствеността на регистрирани автомобили, на регистрирани ремаркета с товарносимост над 10 тона, на регистрирани колесни трактори и на регистрирани мотоциклети с работен обем на двигателя над 350 куб. см подписите на страните трябва да бъдат нотариално заверени.

Чл. 145.(1) При промяна на собствеността на регистрирано пътно превозно средство праводателят в двуседмичен срок предоставя на службата, издала регистрационния номер, копие от договора за прехвърляне на собствеността с данните на приобретателя.

(2) Приобретателят на регистрирано пътно превозно средство е длъжен в двуседмичен срок да предостави на службата за регистрация по местоживеене копие от договора за придобитата собственост с данните на праводателя.

(3) Разпоредбата на ал. 1 не се прилага по отношение на праводателя, когато отчуждаването е извършено чрез публична продажба.

Чл. 146.(1) (Предишен текст на чл. 146, доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 85 от 2004 г.) Изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства се извършва при условия и по ред, определен с наредба от министъра на транспорта.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Изменение в конструкцията на колесни трактори и теглените от тях ремаркета се извършва при условия и по ред, определени с наредба на министъра на земеделието и горите, съгласувано с министъра на транспорта.

Чл. 147. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; бр. 92 от 2005 г.; доп. бр. 85 от 2006 г.; в сила от 20.10.2006 г.; изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; изм., бр. 51 от 2007 г.) Регистрираните моторни превозни средства и теглените от тях ремаркета, с изключение на пътните превозни средства на поделенията на въоръжените сили, мотопедите и пътните превозни средства с животинска тяга, подлежат на задължителен периодичен преглед за проверка на техническата им изправност. Условията и редът за извършване на прегледа на превозните средства, с изключение на мотопедите, самоходните машини, колесните трактори и ремаркетата, теглени от тях, се определят с наредба на министъра на транспорта съгласувано с министъра на вътрешните работи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Колесните трактори и ремаркетата, теглени от тях, и самоходните машини, регистрирани по Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника и по реда на наредбата по чл. 140, ал. 2 относно регистрацията, отчета, пускането в движение и спирането от движение на моторните превозни средства и на

ремаркетата, теглени от тях, подлежат на периодични прегледи за проверка на техническата изправност по реда, определен в Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника.

(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2005 г.; предишна ал.2 - изм., бр. 51 от 2007 г.) Леките автомобили за обществен превоз на пътници и автобусите подлежат на задължителен преглед за проверка на техническата им изправност на всеки 6 месеца.

(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2005 г.; предишна ал.3 - доп., бр. 51 от 2007 г.) средства за извършване превоз на товари, с изключение на ремаркета категория О1 от чиято първоначална регистрация са минали повече от 10 години, подлежат на задължителен преглед за проверка на техническата изправност на всеки 6 месеца.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., предишна ал. 2, бр. 92 от 2005 г.; предишна ал.4 - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Прегледът за проверка на техническата изправност обхваща комплектността и изправността на агрегатите, уредбите и механизмите, които имат връзка с безопасността на движението, отделянето на вредни газове от моторните превозни средства и изправността на шумозаглушителните им устройства.

(6) (Нова - ДВ., бр. 85 от 2006 г.; в сила от 20.10.2006 г.; предишна ал.5 - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Прегледът за проверка на техническата изправност на леките таксиметрови автомобили, автобусите и превозните средства, с които се извършват превози на опасни товари, включва освен елементите по ал. 4 и допълнителни елементи, свързани с предназначението на превозните средства, определени с наредбата по ал. 1.

Чл. 148. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) (1) Министърът на транспорта, съгласувано с министъра на вътрешните работи, определя с наредба условията и реда за издаване на разрешения за извършване на периодичен преглед за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства, участващи в движението по пътищата, с изключение на колесните трактори и теглените от тях ремаркета.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Разрешение за извършване на периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства се издава на физически или юридически лица, регистрирани по Търговския закон или по Закона за юридическите лица с нестопанска цел както и на лица, регистрирани по законодателството на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство , от министъра на транспорта или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) За издаване на разрешението лицата по ал. 2 подават заявление, към което прилагат и следните документи:

1. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.)или от документ, удостоверяващ регистрация по законодателството на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

2. (доп. - ДВ, бр. 34 от 2006 г.) удостоверение за актуално съдебно състояние за юридическите лица с нестопанска цел;

3. декларация, че за тях не е открита процедура за обявяване в несъстоятелност.

(4) Разрешение за извършване на периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътни превозни средства се издава при следните условия:

1. сградите, съоръженията, оборудването, уредите и средствата за измерване отговарят на изискванията и осигуряват изпълнението на целия обем проверки, предвидени в наредбата по чл. 147, ал. 1 ;

2. техническите специалисти, които извършват прегледите, притежават необходимите образование, специализация и квалификация съгласно изискванията на наредбата по чл. 147, ал. 1 .

(5) Разрешението се издава в срок до 30 дни от датата на подаването на заявлението.

(6) Министърът на транспорта отказва издаването на разрешение в случаите, когато кандидатът не отговаря на условията в наредбата по ал. 1. Отказът се мотивира.

(7) Отказът подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс .

(8) Разрешението по ал. 1 се издава за всеки технически пункт за срок 5 години.

(9) Министерството на транспорта води регистър за издадените разрешения по ал. 1.

(10) Правата, произтичащи от разрешението, се прекратяват:

1. когато се установи, че разрешението е издадено въз основа на неистински документ или на документ с невярно съдържание;
2. с прекратяване на дейността на търговеца или на юридическото лице с нестопанска цел;
3. с изтичане на срока, за който е издадено;
4. по молба на неговия притежател.

Чл. 148а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Лицата, получили разрешение за извършване на периодични прегледи за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства, са длъжни да:

1. извършват прегледите за техническа изправност в съответствие с условията и реда, определени в наредбата по чл. 147, ал. 1;
2. поддържат материалната база, съоръженията и средствата за измерване в съответствие с изискванията, определени в наредбата по чл. 147, ал. 1;
3. осигуряват на контролните органи по чл. 166 възможност за проверка на материалната база, съоръженията и средствата за измерване, както и да им предоставят за проверка цялата документация, свързана с извършването на периодични прегледи за техническата изправност на пътните превозни средства.

Чл. 148б. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г., предишен чл. 148а, бр. 51 от 2007 г.) (1) Разрешението се отнема при нарушение на изискванията на наредбите по чл. 147, ал. 1 и по чл. 148, ал. 1.

(2) Разрешението се отнема с мотивирана заповед на министъра на транспорта или на упълномощеното от него длъжностно лице по предложение на ръководителя на съответната служба за контрол по чл. 165 и 166.

(3) Отнемането на разрешението подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Лицата, чието разрешение е отнето, могат да кандидатстват за получаване на ново разрешение не по-рано от една година от датата на отнемането му.

Чл. 148в. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г., предишен чл. 148б, изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Пътна помощ по пътищата, отворени за обществено ползване, се извършва от физически или юридически лица, регистрирани по Търговския закон или по Закона за юридическите лица с нестопанска цел както и от лица, регистрирани по законодателството на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, регистрирани по реда на този закон.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Удостоверението за регистрация се издава от министъра на регионалното развитие и благоустройството или от упълномощено от него длъжностно лице след представяне на копие от съдебното решение за регистрация по реда на Търговския закон или документ за регистрация по Закона за юридическите лица с нестопанска цел или от документ, удостоверяващ регистрация по законодателството на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, удостоверение за актуално състояние, декларация за липса на открита процедура за обявяване в несъстоятелност, списък на превозните средства, с които ще се извършва пътната помощ, и телефонния номер за повикване на пътната помощ.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2006 г.) Регистърът на лицата, извършващи пътна помощ, се води от Фонд "Републиканска пътна инфраструктура".

Чл. 149. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) За нуждите на типовото одобряване пътните превозни средства се делят на следните категории, обозначени с латински букви:

1. (изм. - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) категория L:

а) категория L1 - моторните превозни средства с две колела, двигател с работен обем не по-голям от 50 куб. см - в случай на задвижване с двигател с вътрешно горене, и конструктивна максимална скорост не по-голяма от 50 км/ч независимо от вида на задвижването;

б) категория L1e - мотопеди - моторните превозни средства с две колела и конструктивна максимална скорост не по-голяма от 45 км/ч, двигател с вътрешно горене с работен обем не по-

голям от 50 куб. см или с 4 kW максимална постоянна номинална мощност в случай на електродвигател;

в) категория L2 - моторните превозни средства с три колела, произволно разположение на колелата спрямо надлъжната средна равнина, двигател с работен обем не по-голям от 50 куб. см - в случай на задвижване с двигател с вътрешно горене, и конструктивна максимална скорост не по-голяма от 50 км/ч независимо от вида на задвижването;

г) категория L2e - мотопеди - моторните превозни средства с три колела и конструктивна максимална скорост не по-голяма от 45 км/ч, двигатели с вътрешно горене с принудително запалване с работен обем не по-голям от 50 куб. см или не повече от 4 kW максимална мощност нето в случай на други двигатели с вътрешно горене; или не повече от 4 kW максимална постоянна номинална мощност в случай на електродвигател;

д) категория L3 - моторните превозни средства с две колела, двигател с работен обем над 50 куб. см - в случай на задвижване с двигател с вътрешно горене или с конструктивна максимална скорост над 50 км/ч независимо от вида на задвижването;

е) категория L3e - мотоциклети - моторните превозни средства с две колела без кош, двигател с вътрешно горене с работен обем над 50 куб. см и/или конструктивна максимална скорост, по-голяма от 45 км/ч;

ж) категория L4 - моторните превозни средства с три колела, несиметрично разположение на колелата спрямо надлъжната средна равнина, двигател с работен обем над 50 куб. см - в случай на задвижване с двигател с вътрешно горене или с конструктивна максимална скорост над 50 км/ч независимо от вида на задвижването (мотоциклети с кош);

з) категория L4e - мотоциклети - моторните превозни средства с две колела и кош, двигател с вътрешно горене с работен обем над 50 куб. см и/или конструктивна максимална скорост, по-голяма от 45 км/ч;

и) категория L5 - моторните превозни средства с три колела, симетрично разположение на колелата спрямо надлъжната средна равнина, двигател с работен обем над 50 куб. см - в случай на задвижване с двигател с вътрешно горене или с максимална конструктивна скорост над 50 км/ч независимо от вида на задвижването;

к) категория L5e - мототриколки - моторните превозни средства с три колела, симетрично разположение на колелата спрямо надлъжната средна равнина, двигател с вътрешно горене с работен обем над 50 куб. см и/или конструктивна максимална скорост, по-голяма от 45 км/ч;

л) категория L6e - леки моторни превозни средства с четири колела и маса без товар (без масата на акумулаторните батерии при електрическо задвижване) не повече от 350 кг, конструктивна максимална скорост не по-голяма от 45 км/ч, двигатели с вътрешно горене с принудително запалване с работен обем не по-голям от 50 куб. см или не повече от 4 kW максимална мощност нето в случай на други двигатели с вътрешно горене; или не повече от 4 kW максимална постоянна номинална мощност в случай на електродвигател;

м) категория L7e - четириколки - моторните превозни средства с четири колела и маса без товар (без масата на акумулаторните батерии при електрическо задвижване) не повече от 400 кг или 550 кг за моторни превозни средства за превоз на товари с максимална мощност нето на двигателя не повече от 15 kW;

2. категория М - моторни превозни средства, които имат най-малко четири колела и са предназначени за превоз на пътници, към които спадат:

а) категория М1 - моторните превозни средства за превоз на пътници, в които броят на местата за сядане, без мястото на водача, е не повече от 8;

б) категория М2 - моторните превозни средства за превоз на пътници с повече от 8 места за сядане, без мястото на водача, с технически допустима максимална маса не повече от 5 тона;

в) категория М3 - моторните превозни средства за превоз на пътници с повече от 8 места за сядане, без мястото на водача, с технически допустима максимална маса над 5 т;

3. категория N - моторните превозни средства, предназначени за превоз на товари, които имат най-малко четири колела, към които спадат:

а) категория N1 - моторните превозни средства, предназначени за превоз на товари, с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 т;

б) категория N2 - моторните превозни средства, предназначени за превоз на товари, с технически допустима максимална маса над 3,5 т, но не повече от 12 т;

в) категория N3 - моторните превозни средства, предназначени за превоз на товари, с технически допустима максимална маса над 12 т;

4. категория Т - моторните превозни средства с най-малко два моста, конструктивно предназначени за теглене, бутане, носене или задвижване на определени инструменти, прикачен инвентар, машини или ремаркета; към тях се отнасят колесните трактори, които могат да бъдат съоръжени за превоз на товари (самоходни шасита) и придружаващ персонал;

5. категория О - ремаркетата, включително полуремаркетата, към които спадат:

а) категория О1 - пътните превозни средства с технически допустима максимална маса не повече от 0,75 т;

б) категория О2 - пътните превозни средства с технически допустима максимална маса над 0,75 т, но не повече от 3,5 т;

в) категория О3 - пътните превозни средства с технически допустима максимална маса над 3,5 т, но не повече от 10 т;

г) категория О4 - пътните превозни средства с технически допустима максимална маса над 10 т;

6. категория G - моторни превозни средства с характеристики на моторните превозни средства от категория М или N и с повишена проходимост.

(2) Моторните превозни средства от категориите M2 и M3 за превоз на повече от 22 пътници, освен мястото на водача, са:

1. клас I - превозни средства, в чиято конструкция са предвидени площи за стоящи пътници с възможност за тяхното придвижване в салона на автомобила;

2. клас II - превозни средства, конструирани за превоз предимно на седящи пътници със или без площ за стоящи пътници; площта, предназначена за стоящите пътници, е в прохода между седалките; когато има обособено място за превоз на стоящи пътници, неговата площ не трябва да превишава площта на две двойни седалки;

3. клас III - превозни средства, конструирани за превоз само на седящи пътници.

(3) Моторните превозни средства от категориите M2 и M3 за превоз на не повече от 22 пътници, освен мястото на водача, са следните класове, обозначени с латински букви:

1. клас А - превозни средства, конструирани предимно за превоз на стоящи пътници; в автобусите от този клас може да има и седящи места;

2. клас В - превозни средства, конструирани за превоз само на седящи пътници.

(4) Ремаркетата и полуремаркетата от категория О, предназначени за теглене от колесни трактори, се означават с ОТ и са:

1. ОТ1 - с технически допустима максимална маса не повече от 1,5 т;

2. ОТ2 - с технически допустима максимална маса над 1,5 т, но не повече от 3,5 т;

3. ОТ3 - с технически допустима максимална маса над 3,5 т, но не повече от 6 т;

4. ОТ4 - с технически допустима максимална маса над 6 т.

Глава четвърта

ПРАВОСПОСОБНОСТ НА ВОДАЧИТЕ НА ПЪТНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА

Чл. 150. Всяко пътно превозно средство, което участва в движението по пътищата, отворени за обществено ползване, трябва да се управлява от правоспособен водач.

Чл. 150а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) За да управлява моторно превозно средство, водачът трябва да притежава свидетелство за управление, валидно за категорията, към която спада управляваното от него превозно средство.

(2) За определяне правоспособността на водачите моторните превозни средства се делят на следните категории, различни от тези по чл. 149, обозначени с латински букви:

1. категория М - мотопеди;

2. категория А - мотоциклети;

3. категория В - автомобили, чиято допустима максимална маса не надвишава 3500 кг и броят на местата им за сядане, без мястото на водача, не превишава 8; към тях може да се прикачва ремарке с допустима максимална маса не повече от 750 кг; допустимата максимална маса на състава не надвишава 3500 кг; допустимата максимална маса на ремаркетото не може да надвишава масата без товар на теглещото превозно средство;

4. категория С - автомобили, различни от тези от категория D, чиято допустима максимална маса надвишава 3500 кг; към тях може да се прикачва ремарке с допустима максимална маса не повече от 750 кг;

5. категория D - автомобили, с изключение на тролейбусите, предназначени за превоз на пътници, с над 8 места за сядане, без мястото на водача; към тях може да се прикачва ремарке с допустима максимална маса не повече от 750 кг; към тази категория се приравняват и съчленените автобуси; прикачването на ремарке към съчленен автобус е забранено;

6. категория В+Е - състав от пътни превозни средства с теглещо моторно превозно средство от категория В и ремарке, когато:

а) допустимата максимална маса на ремаркетото надвишава 750 кг;

б) допустимата максимална маса на ремаркетото надвишава масата без товар на теглещото превозно средство;

7. категория С+Е - състав от пътни превозни средства с теглещо моторно превозно средство от категория С и ремарке с допустима максимална маса над 750 кг;

8. категория D+Е - състав от пътни превозни средства с теглещо моторно превозно средство от категория D и ремарке с допустима максимална маса над 750 кг;

9. категория Т - колесни трактори (Ткт) и тролейбуси (Ттб); към тази категория се приравняват и трамвайните мотриси (Ттм).

(3) В рамките на категориите А, В, С, D, С+Е и D+Е, може да бъде издавано свидетелство за управление на моторни превозни средства с ограничена валидност, която се отразява със следните кодове:

1. код 72 (подкатегория А1) - мотоциклети с работен обем на двигателя не повече от 125 куб. см и с максимална мощност не повече от 11 kW;

2. код 73 (подкатегория В1) - триколесни и четириколесни моторни превозни средства с електрозадвижване или с двигател с вътрешно горене с работен обем над 50 куб. см и с конструктивна максимална скорост над 45 км/ч, чиято маса без товар не надвишава 550 кг (в случай на електрозадвижване не се включва масата на акумулаторните батерии);

3. код 74 (подкатегория С1) - товарни автомобили с допустима максимална маса над 3500 кг, но не повече от 7500 кг; към тях може да се прикачва ремарке с допустима максимална маса не повече от 750 кг; при което допустимата максимална маса на състава не трябва да надвишава 7500 кг;

4. код 75 (подкатегория D1) - автомобилите за превоз на пътници с повече от 8 места за сядане, без мястото на водача, но не повече от 16 места за сядане, без мястото на водача; към тях може да се прикачва ремарке с допустима максимална маса не повече от 750 кг;

5. код 76 (подкатегория С1+Е) - състав от пътни превозни средства с теглещо моторно превозно средство от категория С1 и ремарке с допустима максимална маса над 750 кг; допустимата максимална маса на състава не трябва да надвишава 12 000 кг; допустимата максимална маса на ремаркетото не трябва да надвишава масата без товар на теглещото превозно средство;

6. код 77 (подкатегория D1+Е) - състав от пътни превозни средства с теглещо моторно превозно средство от категория D1 и ремарке с допустима максимална маса над 750 кг, когато допустимата максимална маса на състава е не повече от 12 000 кг; допустимата максимална маса на ремаркетото не трябва да надвишава масата без товар на теглещото превозно средство; ремаркетото не се използва за превоз на пътници.

Чл. 151. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 22 от 2007 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Минималната възраст за издаване на свидетелство за управление на моторни превозни средства или за замяна на свидетелство по чл. 162, ал. 6 е:

1. 16 години - за управление на моторно превозно средство от категория М;

2. 17 години - за управление на моторно превозно средство от категориите Ткт (колесен трактор), А1 и В1;

3. (изм. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) 18 години - за управление на моторно превозно средство от категориите А, В, В+Е, С1 и С;

4. 20 години - за управление на моторно превозно средство от категория С1+Е;

5. 21 години - за управление на моторно превозно средство от категориите С+Е, D1, D, D1+Е, D+Е, Ттб (тролейбус) и Ттм (трамвайна мотриси).

(2) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Свидетелство за управление на моторни превозни средства се издава от органите на Министерството на вътрешните работи на лице завършило основно образование, което е физически годно да управлява моторни превозни средства за съответната категория, преминало е обучение за водач на моторно превозно средство и за оказване на първа долекарска помощ и е успешно издържало изпит за водач на моторно превозно средство.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Свидетелство за правоспособност за работа със самоходните машини от Българската армия и за тяхното управление се издава при условия и по ред, определени от министъра на отбраната.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства от категориите С1, С, D1, D, Ттб (тролейбус) и Ттм (трамвайна мотриса) трябва да са и психологически годни.

Чл. 151а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Лицата, притежаващи свидетелство за управление, издадено от държава-членка на Европейския съюз, или от друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или от Конфедерация Швейцария, могат да управляват моторно превозно средство на територията на Република България при спазване на изискванията за минимална възраст за съответната категория, определени в чл. 151.

Чл. 152. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп. бр. 22 от 2007 г., бр. 51 от 2007 г.) (1) Министърът на транспорта:

1. определя изискванията, на които трябва да отговарят водачите на моторни превозни средства от различните категории;

2. определя изискванията за психологическа годност на водачите на моторни превозни средства и условията и реда за психологическото изследване на:

а) кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства от категориите С, D, С1, D1, Ттм (трамвайна мотриса), Ттб (тролейбус) и на тези, които се явяват на изпит, след като са загубили правоспособност поради отнемане на контролните точки;

б) на водачите, извършващи обществен превоз на пътници или товари, както и на председателите на изпитни комисии;

в) (нова - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) водачите, които са лишени от право да управляват моторно превозно средство на основание чл. 174, ал. 2, водачите, на които временно е отнето свидетелството за управление на моторно превозно средство по реда на чл. 171, т. 1, буква "а", както и на водачите, които са лишени от правото да управляват моторно превозно средство на основание чл. 343г от Наказателния кодекс;

3. съгласувано с министъра на образованието и науката с наредба определя условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства и условията и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение;

4. с наредба определя условията и реда за провеждане на изпитите на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство, както и реда за провеждане на изпитите на лицата, на които временно е отнето свидетелството за управление по реда на чл. 171, т. 1, буква "в".

(2) (Нова - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Изследвания за психологическа годност на водачи на моторни превозни средства могат да се извършват и извън случаите на ал. 1 при постъпване на работа или при други случаи по искане на работодателя на водача.

(3) (Предишна ал.2 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Разрешение за теоретично и практическо обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство се издава на физически или на юридически лица, регистрирани по Търговския закон или на лица, регистрирани по законодателството на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, както и на професионални училища, професионални гимназии, професионални колежи, средни общообразователни училища с професионални паралелки и акредитирани по реда на Закона за висшето образование висши училища от министъра на транспорта или от упълномощено от него длъжностно лице.

(4) (Предишна ал.3 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) За издаване на разрешението лицата по ал. 2 подават заявление, към което прилагат и следните документи:

1. (отм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г.);

2. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., доп., бр. 22 от 2007 г.) актуално удостоверение за вписване в търговския регистър или документ, удостоверяващ регистрация по законодателството на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;

3. декларация, че за тях не е открита процедура за обявяване в несъстоятелност.

(5) (Предишна ал.4 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) Разрешение за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство се издава на лицата по ал. 3 за всеки учебен център поотделно при следните условия:

1. учебният кабинет, учебната площадка, офисът и учебните моторни превозни средства отговарят на изискванията и осигуряват извършването на обучението съгласно наредбата по ал. 1, т. 3;

2. преподавателите, които извършват обучението, притежават необходимите образование и квалификация съгласно изискванията на наредбата по ал. 1, т. 3 и са включени в регистъра на преподавателите, извършващи обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство по ал. 17;

3. обучението е организирано съгласно изискванията на наредбата по ал. 1, т. 3.

(6) (Предишна ал.5 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Разрешението се издава в срок до 30 дни от датата на подаване на заявлението.

(7) (Предишна ал.6 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Министърът на транспорта отказва издаването на разрешение в случаите, когато кандидатът не отговаря на условията в наредбата по ал. 1, т. 3. Отказът се мотивира.

(8) (Предишна ал.7 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Отказът подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(9) (Предишна ал.8 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Разрешението по ал. 1, т. 3 се издава за всеки клон за срок 5 години.

(10) (Предишна ал.9 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Министерството на транспорта води регистър за издадените разрешения по ал. 1, т. 3.

(11) (Предишна ал.10 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Правата, произтичащи от разрешението, се прекратяват:

1. когато се установи, че разрешението е издадено въз основа на неистински документ или на документ с невярно съдържание;

2. с прекратяване дейността на търговеца или с прекратяване на юридическото лице с нестопанска цел;

3. когато в 6-месечен срок от издаването на разрешението лицето не започне дейността си или в течение на 6 месеца не е упражнявало дейността си;

4. с изтичане на срока, за който е издадено;

5. по молба на неговия притежател.

(12) (Предишна ал.11 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Разрешението се отнема при нарушение на изискванията за издаване на разрешението или при нарушение на условията и реда за извършване на обучението съгласно наредбата по ал. 1, т. 3.

(13) (Предишна ал.12, доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Разрешението се отнема с мотивирана заповед на министъра на транспорта или на упълномощено от него длъжностно лице по предложение на ръководителя на съответната служба за контрол по чл. 165 и 166 .

(14) (Предишна ал.13 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Отнемането на разрешението подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(15) (Предишна ал.14 , доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Лицата, чието разрешение е отнето, могат да кандидатстват за получаване на ново разрешение не по-рано от една година от датата на отнемането му.

(16) (Предишна ал.15, доп. - ДВ, бр. 22 от 2007 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) Професионалните училища, професионалните гимназии, професионалните колежи, средните общообразователни училища с професионални паралелки, както и висшите училища на бюджетна издръжка, обучаващи ученици и студенти за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство съгласно съответните учебни планове и утвърдения им държавен прием, не заплащат такса за издаване на разрешението по ал. 1, т. 3.

(17) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) В Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" се създава и поддържа регистър на преподавателите, извършващи обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство. В регистъра се вписват:

1. имената на преподавателя и единният му граждански номер;
2. датата на вписване в регистъра;
3. образованието и квалификацията на преподавателя;
4. категориите превозни средства, за които преподавателят притежава правоспособност за управление;
5. номерът и датата на удостоверението за допълнително обучение или специализация;
6. номерата на всички разрешения по ал. 3, към които преподавателят има издадени удостоверения;
7. данни за влезли в сила наказателни постановления за извършени нарушения на условията и реда за обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство;
8. датата на заличаване от регистъра.

(18) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Зачичаването от регистъра се извършва:

1. по молба на преподавателя;
2. при прекратяване на правата, произтичащи от разрешенията за обучение в списъците, към които е включен като преподавател;
3. при повторно извършени нарушения на условията и реда за извършване на обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства от преподавателя;

4. когато преподавателят престане да отговаря на изискванията на наредбата по ал. 1, т. 3.

(19) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Преподавател, заличен от регистъра на основание ал. 18, т. 3, може да бъде вписан отново в регистъра след изтичане на една година от датата на заличаването.

(20) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Преподавателите подлежат на периодично обучение за усъвършенстване на познанията им с продължителност не по-малка от 32 учебни часа на всеки 4 години. След завършване на обучението се издава удостоверение за допълнително обучение или специализация.

(21) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Обучението по ал. 20 се извършва в курсове, организирани от висши училища, акредитирани по реда на Закона за висшето образование, по учебна документация, съгласувана с изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация".

Чл. 152а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министърът на здравеопазването:

1. съгласувано с министъра на транспорта с наредба определя изискванията за физическа годност към водачите на моторни превозни средства и условията и реда за извършване на медицинските прегледи за установяване на физическата годност за водачите от различните категории;

2. съвместно с министъра на образованието и науката с наредба определят условията и реда за обучение за оказване на първа долекарска помощ от водачите на моторни превозни средства.

Чл. 153. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министърът на образованието и науката:

1. утвърждава учебната документация за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства;

2. утвърждава учебната документация и определя условията и реда за придобиване на правоспособност за обучаване на водачи на моторни превозни средства;

3. след съгласуване с министъра на транспорта утвърждава учебната документация и определя условията и реда за придобиване на правоспособност за провеждане на изпити на кандидатите за водачи на моторни превозни средства;

4. съвместно с министъра на вътрешните работи утвърждава учебната документация за допълнително обучение на водачите на моторни превозни средства за частично възстановяване броя на точките, потвърждаващи валидността на свидетелството за управление.

Чл. 153а. (Нов. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) (1) Председателите на изпитни комисии за провеждане на изпити на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство подлежат на периодично обучение за усъвършенстване на:

1. знанията и уменията им за провеждане на изпити с продължителност не по-малко от 32 учебни часа на всеки 2 години;

2. практическите умения за управление на моторно превозно средство с продължителност 5 дни на всеки 5 години.

(2) Обучението се извършва в курсове, организирани от висши училища, акредитирани по реда на Закона за висшето образование, по учебна документация, съгласувана с изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация". След завършване на обучението се издава удостоверение за допълнително обучение или специализация.

Чл. 154. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) За управление на моторни превозни средства от категория С може да се обучават само лица, издържали успешно изпит за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства от категория В или С1.

(2) За управление на моторни превозни средства от категория D може да се обучават само водачи с права за управление на моторни превозни средства от категория С и със стаж като водачи с тези права не по-малко от 2 години или от категория D1 и със стаж като водачи с тези права не по-малко от една година. Времето, през което водачът е бил лишен от правото да управлява моторно превозно средство, не се зачита за стаж.

(3) За управление на моторни превозни средства от категория В+E може да се обучават само водачи с права за управление на моторно превозно средство от категория В.

(4) За управление на моторни превозни средства от категория D+E може да се обучават само водачи с права за управление на моторно превозно средство от категория D.

(5) За управление на моторни превозни средства от категория С1 може да се обучават само водачи с права за управление на моторно превозно средство от категория В.

(6) За управление на моторни превозни средства от категория С1+E може да се обучават само водачи с права за управление на моторно превозно средство от категория С1 и със стаж като водачи с тези права не по-малко от една година. Времето, през което водачът е бил лишен от правото да управлява моторно превозно средство, не се зачита за стаж.

(7) За управление на моторни превозни средства от категории D1 и С+E може да се обучават само водачи с права за управление на моторно превозно средство от категория С и със стаж като водачи с тези права не по-малко от една година. Времето, през което водачът е бил лишен от правото да управлява моторно превозно средство, не се зачита за стаж.

(8) За управление на моторни превозни средства от категория D1+E може да се обучават само водачи с права за управление на моторно превозно средство от категория D1.

Чл. 155.(1) Всеки водач има право да управлява моторно превозно средство от категорията, за която притежава свидетелство за управление, а водачът, притежаващ свидетелство за управление от категория Т - само превозно средство от вида, посочен в свидетелството за управление.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Водач с право за управление на моторни превозни средства от категориите А1, А, В1, В или Т има право да управлява и моторни превозни средства от категория М, а водач с право за управление на моторни превозни средства от категория С1 или С - и моторни превозни средства от категория Т - колесен трактор.

(3) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Водач с право за управление на моторни превозни средства от категория С+E или D+E има право да управлява и моторни превозни средства от категория В+E.

(4) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Водач с право за управление на моторни превозни средства от категория С+E и на моторни превозни средства от категория D има право да управлява и моторни превозни средства от категория D+E.

(5) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Водач с право за управление на моторни превозни средства от категория С1+E и на моторни превозни средства от категория D1 има право да управлява и моторни превозни средства от категория D1+E.

(6) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Водач с право за управление на моторни превозни средства от категория С1+Е или D1+Е има право да управлява и моторни превозни средства от категория В+Е.

Чл. 156. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) За да придвижва самоходна машина по пътищата, водачът трябва да притежава свидетелство за правоспособност за работа с тази машина и свидетелство за управление на моторно превозно средство от която и да е от категориите по чл. 150а . Това изискване не се отнася за водачите на малогабаритни самоходни машини.

Чл. 157. (В сила от 1.01.2000 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) При издаване на свидетелство за управление притежателят му получава контролен талон за потвърждаване валидността на притежаваното свидетелство и определен брой контролни точки за отчет на извършваните нарушения.

(2) Когато водач с право да управлява моторни превозни средства от една категория получи право да управлява моторни превозни средства и от друга категория, броят на притежаваните от него контролни точки не се променя.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министърът на вътрешните работи с наредба определя първоначалния максимален размер на контролните точки, условията и реда за отнемането и възстановяването им, както и списъка на нарушенията, при извършването на които от наличните контролни точки на водача, извършил нарушението, се отнемат точки съобразно допуснатото нарушение, както и условията и реда за издаване на разрешение за провеждане на допълнително обучение.

(4) Водач, на когото са отнети всички контролни точки, губи придобитата правоспособност и е длъжен да върне свидетелството за управление в съответната служба на Министерството на вътрешните работи.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Лице, което е загубило правоспособност да управлява моторно превозно средство по реда на ал. 4, след като е върнало свидетелството си за управление, има право отново да бъде допуснато до изпит пред съответните органи за придобиване на такава правоспособност, но не по-рано от 6 месеца от датата, на която е върнато свидетелството. При кандидатстване за придобиване на правоспособност за категория, за която се изисква стаж, се зачита съответният стаж, придобит преди загубата на правоспособността.

(6) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) При съставяне на акт за нарушение по този закон контролният талон се отнема и се връща на водача след изпълнение на задължението по чл. 190, ал. 3. Актът за нарушението заменя контролният талон за срок до един месец от издаването му.

(7) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) При връчване на наказателното постановление и доброволно заплащане на наложената глоба контролният талон се връща незабавно.

(8) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Наказателното постановление заменя контролният талон за период от един месец след влизането му в сила, съответно решението или определението на съда при обжалване.

Чл. 158. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Броят на точките за потвърждаване валидността на свидетелството се възстановява:

1. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 51 от 2007 г.) чрез частично увеличаване с 1/3 от първоначалния брой точки след преминато допълнително обучение, но не повече от веднъж за срок от 1 година при условие че водачът е изпълнил задълженията си по чл. 190, ал. 3, което удостоверява със съответните платежни документи;

2. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) служебно, до максималния размер, след изтичане на две години, считано от датата, на която е влязло в сила последното наказателно постановление, с което на водача са отнети контролни точки.

(2) Броят на точките за потвърждаване валидността на свидетелството може да се възстановява само до първоначалния максимален размер.

Чл. 159. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 159 - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Министърът на вътрешните работи утвърждава образеца на свидетелството за управление на моторно превозно средство и определя условията и реда за:

1. издаване на свидетелство за управление на моторно превозно средство;
2. водене на централен регистър на водачите на моторни превозни средства;
3. отчет на водачите на моторни превозни средства, за отчет на наложените им наказания и на точките, потвърждаващи валидността на свидетелството за управление;
4. служебното предоставяне и предоставянето срещу заплащане на данни за водените на отчет водачи на моторни превозни средства; службата за отчет на водачите е задължена, когато предава данни от регистъра, да води записи, които да съдържат информация за предадените данни, момента на предаването им, данни за заявителя на справка и целите, за които се искат данните.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Не се издава свидетелство за управление на моторно превозно средство или негов дубликат, както и отнето свидетелство не се връща до заплащане изцяло на дължимите от него глоби.

Чл. 160. Дубликат на свидетелство за управление се издава, когато свидетелството е изгубено, откраднато или унищожено, за което притежателят на свидетелството подписва декларация.

Чл. 161. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 51 от 2007 г.) Свидетелство за управление на моторно превозно средство, издадено в друга държава, е валидно на територията на Република България за категорията, за която е издадено, в следните случаи:

1. държавата, в която е издадено, е договаряща страна по Конвенцията за движението по пътищата и свидетелството отговаря на изискванията на приложение № 6 към конвенцията;

2. държавата, в която е издадено, е договаряща страна по Споразумението между страните по Северноатлантическия договор относно статута на техните въоръжени сили при условията на чл. IV, буква "а" от него;

3. свидетелството е придружено от легализиран превод на български език;

4. свидетелството е международно и отговаря на изискванията на приложение № 7 към Конвенцията за движението по пътищата.

5. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) свидетелството е издадено от държава-членка на Европейския съюз, или от друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или от Конфедерация Швейцария.

Чл. 162. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Българските граждани могат да управляват моторни превозни средства на територията на Република България с чуждестранно национално свидетелство, когато то не е издадено от държава-членка на Европейския съюз, или от друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или от Конфедерация Швейцария в срок до 3 месеца от датата на влизането им в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Чужденци, дългосрочно пребиваващи в Република България, могат да управляват моторни превозни средства на територията на страната със свидетелство, което не е издадено от държава-членка на Европейския съюз, или от друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или от Конфедерация Швейцария до една година от датата на влизането им в страната.

(3) Изискването по ал. 2 не се отнася за случаите по чл. 161, т. 2.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Чуждестранно национално свидетелство за управление на моторно превозно средство на български гражданин или чужденец, издадено от държава, която не е членка на Европейския съюз, или от друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или от Конфедерация Швейцария се заменя с българско свидетелство за управление без полагане на изпит, ако държавата, в която е издадено, е договаряща страна по Конвенцията за движението по пътищата и свидетелството отговаря на изискванията на приложение № 6 към конвенцията.

(5) В случаите, когато чуждестранно национално свидетелство не отговаря на изискванията по ал. 4, българско свидетелство за управление на моторно превозно средство се издава след успешно полагане на изпит.

(6) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Валидно свидетелство за управление по чл. 161, т. 5 на лице, което е установило обичайното си пребиваване в Република България, може да бъде

заменено по негово искане с равностойно българско свидетелство за управление без полагане на изпит.

(7) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Свидетелство за управление по чл. 161, т. 5 на водач, който е установил обичайното си пребиваване в Република България, се заменя с българско при установяване на административно нарушение, за което е предвидено отнемане на контролни точки, потвърждаващи валидността на свидетелството за управление на моторното превозно средство.

(8) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) В случаите по ал. 6 и 7 замяната с българско свидетелство за управление се извършва след проверка за валидността на представеното свидетелство. Замененото свидетелство се връща на държавата, в която е издадено, като се посочват причините за извършване на замяната.

Чл. 163.(1) (Предишен текст на чл. 163 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Международно свидетелство за управление се издава въз основа на валидно национално свидетелство за управление, издадено в Република България. Това международно свидетелство не е валидно на територията на Република България.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Лице, на което е отнето издаденото в Република България национално свидетелство за управление на моторно превозно средство, е длъжно да върне международното си свидетелство в съответната служба на Министерството на вътрешните работи в 7-дневен срок от влизането в сила на акта за отнемане.

(3) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Лице, на което при пребиваване зад граница е отнето международното свидетелство за управление на моторно превозно средство, издадено в Република България, е длъжно при завръщането си в България да уведоми за това съответната служба на Министерството на вътрешните работи в 7-дневен срок от влизането в страната.

Чл. 164.(1) Пътно превозно средство, което не е моторно, може да се управлява по пътищата, отворени за обществено ползване, от лице, което е на възраст не по-малка от 12 години.

(2) Водач под 12 години на пътно превозно средство, което не е моторно, може да се движи по платното за движение на пътищата, отворени за обществено ползване, с придружител на възраст не по-малка от 16 години.

Глава пета

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СЛУЖБИТЕ ЗА КОНТРОЛ

Чл. 165. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Определени от министъра на вътрешните работи служби:

1. контролират спазването на правилата за движение от всички участници в движението и техническата изправност на движещите се по пътя пътни превозни средства, като за целта служебните лица са длъжни при проверка да се обозначат ясно, осигурявайки необходимата видимост;

2. при необходимост регулират движението по пътищата;

3. (изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) следят за състоянието на пътя и пътните принадлежности и издават писмени предупреждения, сигнални писма или разпореждания до собствениците или до администрацията, управляваща пътя, и до фирмата, поддържаща пътния участък, за отстраняване на установени неизправности по тях;

4. регистрират и водят отчет на пътнотранспортните произшествия;

5. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) извършват анализ на пътнотранспортните произшествия и предоставят информация на държавни органи, общини, обществени организации и на средствата за масово осведомяване;

6. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) водят националните регистри за водачите и техните нарушения и наказания, моторните превозни средства и пътнотранспортните произшествия и създават информационни фондове за съхраняване на данните;

7. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) извършват превантивна дейност за ограничаване на пътнотранспортните произшествия и последиците от тях;

8. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) въвеждат временна организация на движението съвместно със собственика или администрацията, управляваща пътя;

9. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) могат да въвеждат временни промени в организацията на движението при внезапно появила се опасност за движението - аварийно възникнало препятствие по пътя, заснежаване или заледеяване, пътнотранспортни произшествия, като незабавно уведомяват собственика или администрацията, управляваща пътя;

10. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 85 от 2004 г.) осъществяват контрол по изпълнение на учебните програми за извършване на допълнително обучение по чл. 157, ал. 3, като извършват проверки по документи и на място;

11. (нова - ДВ, бр. 6 от 2004 г.) осъществяват контрол по спазване на задължението за движение на пътните превозни средства по републиканските пътища след заплащане на винетна такса, поставянето на валидни винетни стикери и премахването на винетни стикери с изтекъл срок.

12. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) предотвратяват нарушения, свързани с опазването на пътя, на пътните съоръжения и пътните принадлежности;

13. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) контролират общата маса, осовото натоварване и габаритните размери на пътните превозни средства чрез съвместни контролни групи с длъжностни лица от Фонд "Републиканска пътна инфраструктура-управление "Пътни такси и разрешителни".

(2) При изпълнение на функциите си по този закон определените от министъра на вътрешните работи служби:

1. имат право да спират пътните превозни средства, да проверяват документите за самоличност и свидетелството за управление на водача, както и всички документи, свързани с управляваното превозно средство и с извършвания превоз;

2. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) имат право да изземват и задържат документите по т. 1 в допустимите от закона случаи;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) не допускат управлението на моторно превозно средство от водач, който е под въздействието на алкохол или на друго упойващо вещество;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) не допускат движение на пътно превозно средство, което има някоя от повредите или неизправностите, посочени в чл. 101, ал. 3;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) имат право да отвеждат в поделенията на Министерството на вътрешните работи участници в пътнотранспортно произшествие, когато това е необходимо за разследване на произшествието;

6. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) имат право за установяване на нарушенията на правилата за движение по пътищата да използват технически средства или системи, заснемащи или записващи датата, точния час на нарушението и регистрационния номер на моторното превозно средство.

Чл. 166. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 22 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) Министърът на транспорта чрез Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" контролира

1. спазването на правилата за извършване на обществен превоз на пътници и товари и всички документи, свързани с него;

2. дейността на лицата, получили разрешение по реда на чл. 148 да извършват периодичен преглед за техническа изправност на регистрираните пътни превозни средства;

3. състоянието на материалната база и изпълнението на учебните програми в учебните форми за подготовка на водачи на моторни превозни средства, получили разрешение по реда на чл. 152, ал. 1, т. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) При изпълнение на функциите си по този закон определените от министъра на транспорта служби:

1. имат право да спират пътните превозни средства, предназначени за извършване на обществен превоз, да проверяват документите за самоличност и свидетелството за управление на водача, всички документи, свързани с управляваното превозно средство и с извършвания превоз, както и техническата изправност и транспортната годност на пътните превозни средства;

2. имат право да изземват и задържат документите по т. 1 в допустимите от закона случаи;

3. дават предписания във връзка със състоянието на материалната база и с изпълнението на учебните програми в учебните форми за подготовка на водачи на моторни превозни средства; при необходимост правят предложения до министъра на транспорта за отнемане на разрешението за обучение, издадено по реда на чл. 152, ал. 1, т. 3 ;

4. дават предписания във връзка с периодичната проверка на техническата изправност на моторните превозни средства; при необходимост правят предложения до министъра на транспорта за отнемане на разрешението, издадено по реда на чл. 148 ;

5. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) имат право да проверяват документите за самоличност на пътниците, превозвани с моторни превозни средства, предназначени за извършване на обществен превоз на пътници или за извършване на превоз за собствена сметка;

6. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) не допускат движение на пътно превозно средство, предназначено за извършване на обществен превоз на пътници или товари, което има някоя от повредите или неизправностите, посочени в чл. 101, ал. 3 ;

7. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) имат право да спират учебните автомобили, с които се провежда обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства, да проверяват документите за самоличност на обучаващия и обучавания, както и техническата изправност на превозното средство, с което се извършва обучението.

8. (нова - ДВ, бр. 22 от 2007 г.) имат право да ползват технически средства за измерване на размерите, масата или натоварването на ос и за проверка на техническата изправност на превозните средства, предназначени за обществен превоз или за превоз за собствена сметка на пътници и товари.

Чл. 166а. (Нов - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2005 г.) Комисията за защита на потребителите към министъра на икономиката и енергетиката, нейните регионални структури и звената за защита на потребителите към общинската администрация контролират спазването на изискването за наличието на валиден сертификат за съответствие с одобрения тип при пускането на пазара и извършването на търговия със:

1. нови моторни превозни средства и ремаркета;

2. нови системи, компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства и ремаркета.

(2) При осъществяване на контролната си дейност органите по ал. 1 имат право:

1. на свободен достъп до обектите, в които се пускат на пазара и се извършва търговия с нови моторни превозни средства, ремаркета, системи, компоненти или отделни технически възли за тях;

2. да изискват валиден сертификат за съответствие с одобрения тип;

3. да проверяват за наличие на необходимите маркировки и обозначения върху компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства;

4. да вземат образци и мостри от системи, компоненти или отделни технически възли, предназначени за монтиране в моторни превозни средства и ремаркета, за извършване на лабораторни изследвания за проверка на съответствието с одобрения тип;

5. да привличат при необходимост експерти в съответната област;

6. да дават задължителни предписания за отстраняване на несъответствия и нормативни нарушения;

7. да съставят актове за установяване на нарушения.

(3) Органите по ал. 1 са длъжни да:

1. установяват фактите при извършвания от тях контрол;

2. опазват служебната, производствената и търговската тайна и да не разгласяват данни от проверките преди тяхното приключване, както и да не използват получената при проверките информация извън предназначението ѝ;

3. уведомяват Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация", когато са констатирани нарушения при пускането на пазара и извършването на търговия с нови моторни превозни средства, ремаркета, системи, компоненти и/или отделни технически възли за тях;

4. уведомяват Контролно-техническата инспекция към Министерството на земеделието и горите, когато е констатирано нарушение на изискванията към нови системи, компоненти или отделни технически възли за колесни трактори;

5. ползват акредитирани лаборатории или да привличат при констатиране на нарушения и извършване на проверки органите за контрол за изследване на съответствието на нови системи, компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства с одобрения тип.

(4) Органите по ал. 1 осъществяват контрол върху търговията с употребявани резервни части за моторни превозни средства съвместно с органите на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 166б. (Нов - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) (1) Когато въз основа на резултатите от проведени изпитвания са констатирани несъответствия на пуснати на пазара нови системи, компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства с одобрения тип, разходите за изпитванията, както и взетите образци и мостри, са за сметка на неизправната страна.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2005 г.) Когато резултатите от проведени изпитвания на нови системи, компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства са удовлетворителни и не са констатирани техни несъответствия с изискванията за одобрения тип, разходите за изпитванията, както и взетите образци и мостри, са за сметка на Комисията за защита на потребителите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2005 г.) В 7-дневен срок от приключване на изпитванията за съответствие на нови системи, компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства с одобрения тип Комисията за защита на потребителите уведомява писмено лицето - обект на контрол, за резултатите, като му предоставя и копие от издадения протокол.

(4) Плащанията по ал. 1 се извършват в 14-дневен срок от датата на уведомлението по ал. 3.

Чл. 167. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Лицата, които стопанисват пътя, го поддържат в изправно състояние, сигнализират незабавно препятствията по него и ги отстраняват във възможно най-кратък срок. Те не могат да предоставят на трети лица ползването на част от обхвата на пътя, когато това ще затруднява участниците в движението. В населените места тротоарите могат да се използват за търговски и други цели само ако е запазена площ за преминаване на пешеходците с широчина не по-малка от 2 метра.

(2) Служби за контрол, определени от кметовете на общините:

1. (доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) контролират в населените места изправността и състоянието на пътната настилка, пътните съоръжения, пътната маркировка, средствата за организация и регулиране спазването на правилата за паркиране от водачите на пътни превозни средства, на правилата за движение от пешеходците и на правилното използване на алармените инсталации, монтирани в пътни превозни средства за тяхната охрана;

2. използват техническо средство за принудително задържане на пътното превозно средство, за което не е заплатена дължимата такса за кратковременно паркиране по чл. 99, ал. 3, до заплащане на таксата и на разходите по прилагане на техническото средство;

3. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 61 от 2006 г.) контролират на територията на общината спазването на изискванията на Закона за управление на отпадъците по отношение на изоставените или сметите от отчет моторни превозни средства;

4. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) регистрират пътните превозни средства с животинска тяга.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Службите за контрол, определени от собствениците или администрацията, управляваща пътя извън населените места, контролират състоянието и изправността на пътната настилка, пътните съоръжения, средствата за сигнализация и маркировка.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2000 г., предишна ал. 3, бр. 51 от 2007 г.) Глобите, събирани при констатиране на нарушения във връзка с контрола по ал. 2, постъпват в бюджета на общината. В бюджета на общината се предвиждат средства за:

1. (доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) усъвършенстване на организацията и безопасността на движението;

2. подпомагане издръжката на общинските органи, осъществяващи контрол по този закон;

3. други дейности, свързани с изпълнението на този закон.

Чл. 168.(1) (Предишен текст на чл. 168 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Определените от министъра на вътрешните работи длъжностни лица от службите за контрол и длъжностни лица, определени от собствениците или администрацията, управляваща пътя, могат да преместват или да нареждат да бъде преместено паркирано пътно превозно средство на отговорно пазене на предварително публично оповестено място без знанието на неговия собственик или на упълномощения от него водач.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Органите, които извършват принудително преместване на пътни превозни средства, са длъжни да укажат предварително чрез съответните знаци местонахождението на преместеното пътно превозно средство.

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Спазването на правилата за движение от водачи на военни превозни средства и на организирани групи от военнослужещи се контролира и от служба "Сигурност - военна полиция и военно контраразузнаване" към министъра на отбраната.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) При изпълнение на контролните функции по ал. 1 органите на служба "Сигурност - военна полиция и военно контраразузнаване" към министъра на отбраната се ползват с правомощията по чл. 165, ал. 2 по отношение на военните превозни средства.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) При придвижване по пътищата на военни колони от въоръжените сили движението може да се регулира и от техни представители.

Чл. 170.(1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 85 от 2004 г.) Контролът по спазване на правилата за движение и на изискванията, определени от закона и издадените въз основа на него нормативни актове, се осъществява от съответните служби по тази глава. Същите налагат и предвидените в този закон наказания.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.).

(3) При спиране на пътно превозно средство за проверка или за оказване на съдействие служителят от органите за контрол подава своевременно ясен сигнал със стоп-палка. През нощта сигналът за спиране може да бъде подаден и с описваща полукръг червена светлина. Униформен полицай може да спира пътните превозни средства и чрез подаване на сигнал само с ръка. Сигнал за спиране може да бъде подаден и от движещ се полицейски автомобил или мотоциклет.

(4) Контролираните лица съдействат и осигуряват безпрепятствен достъп на представителите на службите за контрол до обектите за контрол при осъществяване на техните правомощия.

(5) Служителят, осъществяващ контрол, представя на спрения за проверка участник в пътното движение полицейски знак или служебна карта. Когато е необходимо, той може да покани спрения водач да излезе от превозното средство.

(6) Органите за контрол по този закон могат да пътуват безплатно с всяко моторно превозно средство за обществен превоз, с изключение на леките таксиметрови автомобили, въз основа на карти, издадени от министъра на транспорта.

(7) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) За неизпълнение на задълженията си по тази глава на лицата от службите за контрол се налага дисциплинарно наказание.

Чл. 170а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Лицата или администрацията, управляващи пътя, са длъжни:

1. да поддържат в изправност пътя, пътните съоръжения и средствата за организация и регулиране на движението;

2. да внедряват и поддържат технически средства и системи за регулиране и управление на движението;

3. ежегодно да извършват оценка и да приемат мерки за ограничаване на пътнотранспортните произшествия и намаляване на жертвите от тях, дължащи се на техническото състояние на пътя.

(2) Администрацията, управляваща железния път, е длъжна да поддържа железопътните прелези и техните съоръжения в изправност.

Чл. 170б. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Министърът на транспорта и министърът на вътрешните работи с наредба определят реда за служебно обследване на тежките пътнотранспортни произшествия, допуснати от водачи, придобили правоспособност за управление на моторни превозни средства от две години, и водачи на моторни превозни средства за обществен превоз или за собствена сметка на пътници и товари, и набеязване на мерки за тяхното ограничаване.

Чл. 170в. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Министърът на вътрешните работи и министърът на образованието и науката с наредба определят реда на взаимодействие по обмен на информация, анализиране на пътнотранспортните произшествия с участие на деца и набеязване мерки за тяхното ограничаване и намаляване на последствията.

Глава шеста

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Чл. 171. (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) За осигуряване на безопасността на движението по пътищата и за преустановяване на административните нарушения се прилагат следните принудителни административни мерки:

1. временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство на водач:

а) за когото видимо се установи, че не отговаря на медицинските или психологическите изисквания - до отпадане на основанието за това;

б) (изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) който управлява моторно превозно средство с концентрация на алкохол в кръвта над 0,5 на хиляда, установена с медицинско изследване или с техническо средство, определящо съдържанието на алкохол в кръвта чрез измерването му в издишания въздух, или е под въздействието на друго упойващо вещество, както и при отказ да бъде проверен с техническо средство или да даде кръв за медицинско изследване-до решаване на въпроса за отговорността му, но за не повече от 6 месеца; при наличие на медицинско изследване от кръвна проба по реда на чл. 174, ал. 4 установените стойности са определящи;

в) който поради незнание е извършил немаловажно нарушение на правилата за движение - до успешното полагане на проверочен изпит;

г) (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 85 от 2004 г.) който извършва обществен превоз на пътници или товари с превозно средство, което не е включено в списък към лиценз или удостоверение за регистрация - до решаване на въпроса за отговорността му, но за не повече от един месец;

д) (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) който управлява моторно превозно средство в нарушение на разпоредбата на чл. 157, ал. 8 -до заплащане на дължимата глоба;

е) (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) който управлява моторно превозно средство без застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите-до предоставяне на сключена валидна застраховка.

2. временно спиране от движение на моторно превозно средство:

а) до отстраняване на неизправността, когато моторното превозно средство е технически неизправно, включително и когато съдържанието на вредни вещества в изгорелите газове или шумът са над установените норми или конструкцията му е изменена без съответното разрешение;

б) до отстраняване на несъответствието, когато моторното превозно средство превозва опасен товар, но не отговаря на изискванията за класа и вида на превозвания товар;

в) (доп. - ДВ, бр. 103 от 2005 г.) на собственик, който няма задължителната застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, до сключването ѝ;

г) (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 85 от 2004 г.) с което се извършва обществен превоз на пътници или товари, без да е включено в списък към лиценза или удостоверението за регистрация - до решаване на въпроса за отговорността на извършителя на нарушението;

д) (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) което е обозначено с опознавателни знаци за извършване на таксиметрови превози, но не е включено в списък към издаден лиценз или издадено удостоверение за регистрация или не отговаря на изискванията, определени в нормативен акт;

е) (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) когато моторното превозно средство е със снети шумозаглушители;

3. задържане на отговорно пазене, до установяване на собствеността, на регистрирано или подлежащо на регистриране пътно превозно средство, на което идентификационният номер на рамата (шасито), поставен от производителя, липсва поради заличаване или отстраняване или е променен;

4. изземване на свидетелството за управление на лице, което не е изпълнило задължението си по чл. 157, ал. 4 ;

5. преместване на паркирано пътно превозно средство без знанието на неговия собственик или на упълномощения от него водач, когато превозното средство е:

а) паркирано правилно, но обстоятелствата налагат неговото преместване; за новото местоположение на превозното средство се уведомява районното полицейско управление, а разходите, направени във връзка с преместването на превозното средство, са за сметка на лицето или организацията, поискала преместването;

б) (изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) паркирано в нарушение на правилата за движение на места, обозначени с неподвижен пътен знак, предупреждаващ за принудително преместване на паркирано превозно средство, както и когато създава опасност или прави невъзможно преминаването на другите участници в движението; в този случай лицата по чл. 168 уведомяват районното полицейско управление, от територията на което е преместен автомобилът, за новото местоположение на превозното средство; разходите, направени във връзка с преместването на превозното средство, са за сметка на собственика на превозното средство, което може да бъде задържано до заплащане на тези разходи, а таксата за отговорното пазене на преместения автомобил се начислява от момента на уведомяването на районното полицейско управление;

в) (доп. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) без табели с регистрационен номер, поставени на определените за това места, или са изминали 30 дни от отнемане или връщане на свидетелството за регистрация на пътното превозно средство в Министерството на вътрешните работи;

б. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) временно спиране на дейността на лицата, получили разрешение по реда на чл. 148, чл. 152, ал. 1, т. 3 и чл. 157, ал. 3 - до отстраняване на констатираните нарушения.

Чл. 172. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Принудителните административни мерки по чл. 171, т. 1, 2, 4 и т. 5, буква "а" се прилагат с мотивирана заповед от ръководителите на службите за контрол по този закон съобразно тяхната компетентност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Налагането на принудителните административни мерки от ръководителите на службите за контрол се извършва чрез:

1. недопускане управлението на моторното превозно средство;

2. спиране от движение на моторното превозно средство;

3. отнемане на документите по чл. 165, ал. 2, т. 1 и чл. 166, ал. 2, т. 1 ;

4. поставяне на стикер по образец, определен от министъра на вътрешните работи, върху предното стъкло на моторното превозно средство, при временно спиране от движение по чл. 171, т. 2 .

5. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) преместване и предоставяне за отговорно пазене на моторни превозни средства, временно спрени от движение на основание чл. 171, т. 2, като разходите по преместването и заплащането на таксите за отговорно пазене са за сметка на собственика на превозното средство.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) В случаите по чл. 171, т. 1, буква "б" свидетелството за управление на моторно превозно средство на водача се изземва със съставянето на акта за установяване на административното нарушение.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 43 от 2002 г., предишна ал. 3, бр. 51 от 2007 г.) Обжалването на заповедите по ал. 1 се извършва по реда на Административнопроцесуалния кодекс .

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 43 от 2002 г., предишна ал. 4, бр. 51 от 2007 г.) Подадената жалба не спира изпълнението на приложената административна мярка.

Чл. 173. (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г.) Когато за преминаването по пътя на превозни средства на спешната медицинска помощ, Национална служба "Пожарна безопасност и защита на населението" и Национална служба "Полиция" се налага преместването на неправилно паркирани

превозни средства, на собствениците на тези превозни средства не се полага обезщетение, включително и застрахователно, ако на преместените превозни средства са нанесени щети.

Чл. 173а. (Нов - ДВ, бр. 79 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2005 г.) При констатиране на пускане на пазара или търговия с нови моторни превозни средства, ремаркета, системи, компоненти или отделни технически възли за тях в нарушение на чл. 138, ал. 2 и 3 председателят на Комисията за защита на потребителите, съответно кметът на общината, със заповед нарежда забрана за реализацията им до представяне на валиден сертификат за съответствие с одобрения тип.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2005 г.) Когато в резултат на проведени проверки и/или изпитвания се установи, че нова система, компонент или отделен технически възел за моторно превозно средство, пуснати на пазара, не отговарят на изискванията на наредбите по чл. 138, ал. 4, председателят на Комисията за защита на потребителите, съответно кметът на общината, със заповед нарежда забрана за реализацията на новата система, компонент или отделен технически възел, или партида от тях и ако е необходимо, нарежда изтеглянето им от пазара за сметка на съответния търговец.

Глава седма

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Чл. 174. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) Наказва се с лишаване от право да управлява моторно превозно средство, трамвай или самоходна машина за срок от 1 до 12 месеца и глоба от 200 до 500 лв., който управлява моторно превозно средство, трамвай или самоходна машина с концентрация на алкохол в кръвта над 0,5 на хиляда до 1,2 на хиляда включително, установена с медицинско изследване и/или с техническо средство, определящо съдържанието на алкохол в кръвта чрез измерването му в издишвания въздух, а водач, придобил правоспособност за управление на моторни превозни средства от две години, и водач на моторно превозно средство за обществен превоз на хора и опасни товари с лишаване от право да управлява моторно превозно средство от 2 до 12 месеца и глоба от 300 до 600 лв.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) Когато нарушението по ал. 1 е извършено повторно, наказанието е лишаване от право да управлява моторно превозно средство, трамвай или самоходна машина за срок от една до три години и глоба от 1000 до 2000 лв.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) Водач на моторно превозно средство, трамвай или самоходна машина, който откаже да му бъде извършена проверка с техническо средство за установяване употребата на алкохол или упойващи вещества или не изпълни предписанието за медицинско изследване на концентрацията на алкохол в кръвта му, се наказва с лишаване от право да управлява моторно превозно средство, трамвай или самоходна машина за срок от 12 до 18 месеца и глоба от 500 до 1000 лв.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Редът, по който се установява употребата на алкохол или друго упойващо вещество, се определя от министъра на здравеопазването, от министъра на вътрешните работи и от министъра на правосъдието.

Чл. 175. (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с лишаване от право да управлява моторно превозно средство за срок от 1 до 6 месеца и с глоба от 50 до 200 лв. водач, който:

1. управлява моторно превозно средство, което не е регистрирано по надлежния ред или което е регистрирано, но е без табели с регистрационен номер или табелите с регистрационния номер не са поставени на определените за това места;

2. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) е поставил или използва устройство за подаване на светлинен или звуков сигнал, предвиден за автомобил със специален режим на движение, без да има това право;

3. откаже да предаде документите си на органите за контрол или по какъвто и да е начин осуети извършването на проверка от органите за контрол;

4. откаже да изпълни нареждане на органите за контрол и регулиране на движението;

5. наруши задълженията си като участник в пътнотранспортно произшествие;

б. при пътнотранспортно произшествие, в което няма участие, откаже необходимото съдействие с моторното превозно средство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) За повторно нарушение по ал. 1 наказанието е лишаване от право да се управлява моторно превозно средство за срок от 1 месец до 1 година и глоба от 150 до 300 лв.

Чл. 176.(1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с лишаване от право да управлява моторно превозно средство за срок до 6 месеца или с глоба от 200 до 300 лв. водач, който управлява моторно превозно средство с опасен товар без документ за необходимата професионална компетентност за превоз на този товар.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) За повторно нарушение по ал. 1 наказанието е лишаване от право да се управлява моторно превозно средство за срок от 3 месеца до 1 година и глоба от 300 до 400 лв.

Чл. 177. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) (1) Наказва се с глоба от 100 до 300 лв.:

1. който управлява моторно превозно средство, след като е лишен от това право по съдебен или административен ред;

2. който управлява моторно превозно средство, без да притежава съответното свидетелство за управление или то е отнето по реда на чл. 171, т. 1 или 4 ;

3. собственик, длъжностно лице или водач, който допуска или предоставя управлението на моторно превозно средство на лице, което не притежава съответното свидетелство за управление, употребило е алкохол или друго упойващо вещество;

4. който управлява моторно превозно средство, спряно от движение, без разрешение на службата за контрол на Министерството на вътрешните работи;

5. който без съответното разрешение провежда курсове за подготовка или допълнително обучение на водачи;

б. който постави върху пътните знаци, пътните светофари и другите средства за сигнализиране предмети или устройства, които нямат отношение към средствата за сигнализиране и към целта, за която се използват;

7. който постави плакати, агитационни материали, светещи тела, както и други средства за привличане на вниманието, които наподобяват пътни знаци или други средства за регулиране на движението, намаляват видимостта или ефективността на пътните знаци и другите средства за регулиране на движението или заслепяват участниците в движението;

8. който с превозно средство прегради път с цел да попречи на нормалното движение по него или на манифестация, процесия, състезание и други подобни;

9. който постави пътни знаци или други средства за сигнализиране в нарушение на реда, определен с наредбата по чл. 3, ал. 3 ;

10. длъжностно лице, което е предупредено и не предприеме незабавно мерки за обезопасяване и отстраняване на препятствие от пътя, застрашаващо движението;

11. който, без да има право на това, постави пътен знак, пътна маркировка или друго средство за организиране движението по пътищата.

(2) Наказва се с глоба от 100 до 500 лв.:

1. който управлява пътно превозно средство с размери, маса или натоварване на ос, които надвишават нормите, установени от министъра на регионалното развитие и благоустройството, без да спазва установения за това ред;

2. който премахне, премести и повреди или унищожи поставен на пътя пътен знак, без да е създадена опасност за живота или имуществото на трети лица.

(3) Когато нарушението по ал. 1, т. 1, 2 и 3 и ал. 2 е извършено повторно, наказанието е глоба от 150 до 1500 лв.

Чл. 178. (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 178 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с глоба от 100 до 1000 лв.:

1. (отм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.);

2. който, без да спазва установения ред, комплектува с основни агрегати от различни модели или изменя конструкцията на моторно превозно средство;

3. който нареди да се ремонтира път или да се постави съоръжение или препятствие по него, без да е взел мерки за осигуряване на безопасността на движението;

4. (отм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.);

5. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) който в кръга на правомощията си издаде документ за извършен периодичен преглед за проверка на техническата изправност на пътно превозно средство, без да извърши прегледа или е извършен в нарушение на нормативно предписаните изисквания;

6. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) който нарушава установените с нормативен акт предписания във връзка със състоянието на материалната база и с изпълнението на учебните програми в учебните форми за подготовка на водачи на моторни превозни средства, получили разрешение по реда на чл. 152, ал. 1, т. 3 и чл. 157, ал. 3 ;

7. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) длъжностно лице, което не е взело своевременно мерки за отстраняване или сигнализиране по установения начин на препятствие на пътя или неизправност на пътните принадлежности, които могат да застрашат безопасността на движението.

8. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) който променя въведената организация на движение без съгласуване с органите на Министерството на вътрешните работи и администрацията, стопанисваща пътя;

9. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) който не изпълни дадено му по реда на чл. 165, ал. 1, т. 3 разпореждане;

10. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) който не осигури достъп на контролните органи до обектите за контрол или откаже да им предостави документи, отнасящи се до дейността на контролирания обект.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 51 от 2007 г.) Когато нарушението по ал. 1, т. 5 и б и 10 е извършено повторно, наказанието е глоба от 1000 до 5000 лв. и отнемане на разрешението.

Чл. 179. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 179 - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с глоба от 50 до 150 лв.:

1. водач, който не е означил по установения начин принудително спряло на платното за движение пътно превозно средство или не е взел мерки за своевременното отстраняване на превозното средство от платното за движение, ако от това е създадена непосредствена опасност за движението;

2. който изхвърля, оставя или разпилява по пътя предмети или вещества, които създават опасност за движението;

3. собственик или длъжностно лице, което допуска в движението по пътищата пътно превозно средство, чиято конструкция е изменена без съответното за това разрешение;

4. който управлява технически неизправно моторно превозно средство, на което поради характера на неизправността е забранено движението по пътя, включително и до място за нейното отстраняване;

5. (доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) който не спазва сигналите на пътните светофари, предписанието на пътните знаци, пътната маркировка и другите средства за сигнализиране, правилата за предимство, за разминаване, за изпреварване или за заобикаляне, ако от това е създадена непосредствена опасност за движението;

6. който не осигури път за безпрепятствено преминаване на превозно средство, сигнализиращо със специален звуков и специален светлинен сигнал, или на съпровождащите от него превозни средства.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Който поради движение с несъобразена скорост, неспазване на дистанция или нарушение по ал. 1 причини пътнотранспортно произшествие, се наказва с глоба от 100 до 200 лв., ако деянието не съставлява престъпление.

(3) (Нова - ДВ, бр. 6 от 2004 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) Водач, който управлява пътно превозно средство по републиканските пътища, за което не е заплатена съответната винетна такса по чл. 10, ал. 2 от Закона за пътищата , или управлява пътно превозно средство, на което е залепен невалиден винетен стикер или винетен стикер с изтекъл срок, се наказва с глоба, както следва:

1. при управление на пътно превозно средство, предназначено за превоз на товари с над 2 (две) оси, на състав от пътни превозни средства, както и на пътните превозни средства по чл. 10а, ал. 6, т. 3, 4 и 5 от Закона за пътищата с над 2 (две) оси - 1000 лв.;

2. при управление на пътно превозно средство, предназначено за превоз на пътници с повече от 8 (осем) места за сядане, без мястото на водача, или на пътно превозно средство, предназначено за превоз на товари с 2 (две) оси, както и на пътните превозни средства по чл. 10а, ал. 6, т. 3, 4 и 5 от Закона за пътищата с 2 (две) оси или на теглещо ремарке, за което не е платена отделна винетна такса - 500 лв.;

3. при управление на пътно превозно средство за превоз на пътници с 8 места, без мястото на водача - 200 лв.;

4. (доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) при управление на пътно превозно средство за превоз на пътници с 8 или по-малко места с мястото на водача пътни превозни средства, предназначени за превоз на товари, и/или пътни превозни средства, предназначени за превоз на пътници и товари, с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 т, както и пътните превозни средства от тази група с повишена проходимост - 100 лв.

(4) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Водач, който управлява моторно превозно средство, което не е било спряно от движение и на което не е поставен валиден стикер съгласно чл. 100, ал. 3, и не носи валиден контролен талон от знака, издаден от Гаранционния фонд, за задължителна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите по чл. 261, ал. 1 от Кодекса за застраховането, се наказва с глоба 50 лв.

Чл. 180. (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с глоба от 20 до 150 лв. водач, който:

1. (доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) наруши правилата за използване светлините на пътно превозно средство, за престой или за паркиране, за използване на пътното платно или управлява технически неизправно пътно превозно средство, извън случаите по чл. 179, т. 4, когато в резултат на нарушението е създадена непосредствена опасност за движението;

2. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) откаже превоз на представител на службите за контрол по този закон с моторно превозно средство за обществен превоз, с изключение на леките таксиметрови автомобили;

3. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) наруши правилата за движение по обособено платно за движение на релсово пътно превозно средство, правилата за преминаване през железопътен прелез или паркира на спирките на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници.

(2) Наказанието по ал. 1 се налага и на:

1. праводателя, който при отчуждаване на регистрирано пътно превозно средство не съобщи в определения срок на службата, издала регистрационния номер на отчужденото превозно средство, данните на приобретателя; същото наказание се налага и на приобретателя на регистрирано пътно превозно средство, който в определения срок не съобщи по местоживееене на службата за регистрация за придобитата собственост;

2. собственика на моторно превозно средство с алармена инсталация, която се включва без основателна причина или сигналите на която наподобяват на тези, подавани от пътните превозни средства със специален режим на движение.

Чл. 181. (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Наказва се с глоба до 50 лв.:

1. собственик или длъжностно лице, което без уважителни причини не представи в определения срок превозно средство за технически преглед;

2. водач, който използва устройство, смущаващо действието на уредите, използвани за измерване скоростта на движение на моторните превозни средства;

3. (доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) водач, който не носи определените за носене документи във връзка с извършвания превоз или те не отговарят на съответните изисквания;

4. водач, който управлява моторно превозно средство за обществен превоз повече от законоустановеното работно време, както и водач, който управлява моторно превозно средство в болестно или друго състояние, което създава опасност за движението;

5. водач, който не спре двигателя, когато моторното превозно средство е в престой или е паркирано, освен ако работата му е необходима за извършване на товарно-разтоварна или друга технологична дейност;

6. водач, който управлява моторно превозно средство с емисии на вредни вещества над установените норми или с неизправно шумозаглушително устройство.

7. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) водач на моторно превозно средство, който превозва пътници над определения брой места.

Чл. 182. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 85 от 2004 г., бр. 51 от 2007 г.) (1) Водач, който превиши разрешената максимална скорост в населено място, се наказва, както следва:

1. за превишаване с 10 км/ч-с глоба 10 лв.;

2. за превишаване от 11 до 20 км/ч -с глоба 30 лв.;

3. за превишаване от 21 до 30 км/ч-с глоба 100 лв.;

4. за превишаване от 31 до 40 км/ч-с глоба 150 лв. и един месец лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

5. за превишаване над 41 км/ч-с глоба 200 лв. и два месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

6. за превишаване над 51 км/ч-с глоба 250 лв. и три месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство.

(2) Водач, който превиши разрешената скорост извън населено място, се наказва, както следва:

1. за превишаване с 10 км/ч-с глоба 10 лв.;

2. за превишаване от 11 до 20 км/ч-с глоба 30 лв.;

3. за превишаване от 21 до 30 км/ч-с глоба 50 лв.;

4. за превишаване от 31 до 40 км/ч-с глоба 100 лв. и един месец лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

5. за превишаване от 41 до 50 км/ч-с глоба 150 лв. и два месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

6. за превишаване над 51 км/ч-с глоба 200 лв. и 3 месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство.

(3) Водач на моторно превозно средство за обществен превоз на пътници и опасни товари, който превиши разрешената скорост, се наказва, както следва:

1. за превишаване с 10 км/ч-с глоба 10 лв.;

2. за превишаване от 11 до 20 км/ч-с глоба 30 лв.;

3. за превишаване от 21 до 30 км/ч-с глоба 100 лв. и един месец лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

4. за превишаване от 31 до 40 км/ч-с глоба 200 лв. и два месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

5. за превишаване от 41 до 50 км/ч-с глоба 300 лв. и три месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство;

6. за превишаване над 51 км/ч-с глоба 400 лв. и три месеца лишаване от право да управлява моторно превозно средство.

(4) Водач, който повторно превиши скоростта на движение с над 31 км/час, се наказва с глоба 300 лв. и лишаване от право да управлява моторно превозно средство за срок три месеца.

Чл. 183. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с глоба 10 лв. водач, който:

1. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., доп., бр. 103 от 2005 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) не носи определените документи - свидетелство за управление, контролен талон и свидетелство за регистрация на управляваното моторно превозно средство;

2. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) не носи документ за сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, ако водачът е изпълнил задължението си по чл. 100, ал. 3 и поставеният от него стикер е валиден към датата на установяване на нарушението;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) неправилно използва звуков сигнал в населено място;

4. (отм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.; предишна т. 3, бр. 51 от 2007 г.) управлява превозно средство с нечетлив или закрит по какъвто и да е начин регистрационен номер;
- (2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с глоба 20 лв. водач, който:
1. неправилно престоява или е паркирал неправилно;
 2. нарушава правилата за разположение на пътно превозно средство върху платното за движение;
 3. не спира на пътен знак "Спри! Пропусни движещите се по пътя с предимство!", неправилно се включва в движението, неправилно се престроява, неправилно изпреварва или не спазва предимството на друг участник в движението;
 4. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.);
 5. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.);
 6. управлява превозно средство с неукрепен товар, с което се създава опасност за други участници в движението;
 7. (отм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.);
 8. управлява превозно средство с необозначен по определения ред товар, който излиза от страни на превозното средство с повече от 0,20 метра, а отпред или отзад - с повече от 1 метър;
 9. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., отм., бр. 85 от 2004 г.).
 10. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) управлява моторно превозно средство по "BUS" лента, без да има право на това;
 11. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) нарушава правилата за движение назад.
- (3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Наказва се с глоба 30 лв. водач, който:
1. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.);
 2. неправилно паркира върху тротоара;
 3. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.);
 4. (отм. - ДВ, бр. 85 от 2004 г.);
 5. навлиза след знак, забраняващ влизането на съответното пътно превозно средство, или се движи в забранената посока на еднопосочен път;
 6. (доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) при неправилно изпреварване, не създава опасност за движението;
 7. управлява превозно средство с неизправности или повреди, които могат да застрашат сигурността на движението;
 8. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., отм., бр. 85 от 2004 г.).
- (4) (Нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) Наказва се с глоба 50 лв. водач, който:
1. неправилно преминава през пешеходна пътека;
 2. неправилно преминава покрай спирка на превозни средства за обществен превоз на пътници или покрай спирац или спрял автобус;
 3. преминава при сигнал на светофара, който не разрешава преминаването;
 4. управлява пътно превозно средство, което не е моторно, без необходимите светлоотразителни елементи;
 5. управлява моторно превозно средство с износени или разкъсани гуми;
 6. използва мобилен телефон по време на управление на превозното средство, освен при наличие на устройство, позволяващо използването на телефона без участието на ръцете му;
 7. не изпълнява задължението за използване на предпазен колан или носене на каска;
 8. неправилно престоява или паркира в зоната на пешеходна пътека, спирка за обществен превоз на пътници или кръстовище;
 9. престоява или паркира като втори ред в активна лента за движение до спрели моторни превозни средства по посока на движението.
 10. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) превозва деца в нарушение на изискванията на глава втора, раздел XXV.

Чл. 184. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Наказва се с глоба до 30 лв.:

1. водач на пътно превозно средство, което не е моторно, както и водач на организирана група пешеходци, на впрегатни, товарни или ездитни животни или на стада, който наруши правилата за движението по пътищата;

2. водач или пътник, който изхвърля от превозно средство предмети или вещества, които замърсяват пътя;

3. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) лице, на което е отнето издаденото в Република България национално свидетелство за управление на моторно превозно средство и не е върнало международното си свидетелство в съответната служба на Министерството на вътрешните работи в 7-дневен срок от влизането в сила на акта за отнемане;

4. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) лице, на което при пребиваване зад граница е отнето международното свидетелство за управление на моторно превозно средство, издадено в Република България, и не е уведомило за това съответната служба на Министерството на вътрешните работи в 7-дневен срок от влизането си в страната;

5. (нова - ДВ, бр. 85 от 2004 г.) собственик на пътно превозно средство, което е паркирано на пътя 30 дни след датата на отнемане или връщане на свидетелството за регистрация на пътното превозно средство в Министерството на вътрешните работи;

6. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) пешеходец, който преминава през ограденията от парапети или вериги.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) С глоба до 10 лв. се наказва пешеходец, който наруши правилата за движение.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 85 от 2004 г., бр. 51 от 2007 г.) С глоба 50 лв. се наказва пътник, който не изпълнява задължението за използване на предпазен колан или носене на каска.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Когато в резултат на нарушения по ал. 1 и 2 са причинени вреди на пътното превозно средство, на пътници или на други лица, нарушителят се наказва с глоба от 10 до 50 лв.

Чл. 185. За нарушение на този закон и на издадените въз основа на него нормативни актове, за което не е предвидено друго наказание, виновните се наказват с глоба до 20 лв.

Чл. 186. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 85 от 2004 г., изм. и доп., бр. 105 от 2005 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) При маловажни случаи на нарушения, които са установени в момента на извършването им, на мястото на нарушението може да бъде наложена глоба с фиш в размер до 50 лв. Издаденият за наложената глоба фиш трябва да съдържа следните данни: за самоличността на служителя, наложил глобата; за самоличността на нарушителя; за мястото и времето на нарушението; за нарушените разпоредби, за размера на глобата, която трябва да се заплати. Фишът се подписва от служителя, наложил глобата, и от нарушителя. Глобата се заплаща доброволно на място от нарушителя, след което му се дава екземпляр от фиша. Събраните суми от наложените глоби с фиш се отчитат ежедневно в съответните структурни звена към областните дирекции "Полиция".

(2) На лице, което оспорва извършеното от него нарушение или размера на наложената му глоба или откаже да подпише фиша, се съставя акт.

(3) Фиш за неправилно паркирано моторно превозно средство може да се издаде и в отсъствие на нарушителя. В този случай първият екземпляр от фиша се закрепва към моторното превозно средство, като се вземат мерки той да не се повреди от атмосферните условия. Закрепването на фиша към моторното превозно средство е равносилно на връчването му. Вторият екземпляр се изпраща по пощата, а третият екземпляр остава за съхранение в службата за контрол.

(4) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) При маловажни случаи на нарушения, установени с техническо средство или системи, заснемащи или записващи датата, точния час на нарушението и регистрационния номер на моторното превозно средство, за които е предвидена глоба в размер до 50 лв. включително, на собственика, на когото е регистрирано превозното средство, а когато то е собственост на юридическо лице-на управителя му, се изпраща покана с препоръчано писмо с обратна разписка да се яви в съответната служба за контрол в едномесечен срок от получаването ѝ, за да му бъде издаден фиш или за да посочи лицето, на което е предоставило управлението на моторното превозно средство, с което е извършено нарушението. При неявяване в определения срок или при непосочване писмено на лицето, на което е предоставено управлението на моторното превозно средство, на собственика или на управителя на

юридическото лице-собственик на моторното превозно средство, се издава фиш в негово отсъствие, който се смята за връчен от датата на издаване на фиша.

(5) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) На лице, посочено с декларация от собственика на моторното превозно средство, с което е извършено нарушението, или от управителя на юридическото лице, когато моторното превозно средство е собственост на юридическо лице, че му е предоставено управлението на моторното превозно средство, се издава фиш по реда на ал. 4.

(6) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Издаденият фиш съдържа следните данни: за самоличността на служителя, наложил глобата; за лицето, на което се налага глобата; за моторното превозно средство, с което е извършено нарушението; за мястото и времето на нарушението; за нарушените разпоредби; за размера на глобата, срока и сметката или мястото за доброволното ъ заплащане. Фишът се подписва от служителя, наложил глобата, като първият екземпляр се връчва на лицето, а при негово отсъствие се изпраща по пощата с препоръчано писмо с обратна разписка.

(7) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 105 от 2005 г., предишна ал. 4, изм., бр. 51 от 2007 г.) Издаден фиш, глобата по който не е платена доброволно в 7-дневен срок от датата на издаването му, се смята за влязло в сила наказателно постановление.

Чл. 187. Собственик или длъжностно лице, което нареди или съзнателно допусне негов подчинен да извърши нарушение по този закон, се наказва с наказанието, предвидено за извършеното нарушение.

Чл. 188. Собственикът или този, на когото е предоставено моторно превозно средство, отговаря за извършеното с него нарушение. Собственикът се наказва с наказанието, предвидено за извършеното нарушение, ако не посочи на кого е предоставил моторното превозно средство.

Чл. 189. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) Актовете, с които се установяват нарушенията по този закон, се съставят от длъжностните лица на службите за контрол, предвидени в този закон.

(2) Редовно съставените актове по този закон имат доказателствена сила до доказване на противното.

(3) Свидетел по акта може да бъде и служебно лице.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Наказателните постановления се издават от министъра на вътрешните работи, от министъра на отбраната, от министъра на транспорта и от кметовете на общините или от определени от тях длъжностни лица съобразно тяхната компетентност.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., нова, бр. 51 от 2007 г.) Не подлежат на обжалване наказателни постановления, с които е наложена глоба до 50 лв. включително.

(6) За неуредените в този закон случаи по съставянето на актовете, издаването и обжалването на наказателните постановления и по изпълнението на наложените наказания се прилагат разпоредбите на Закона за административните нарушения и наказания.

(7) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Изготвените с технически средства или системи, заснемащи или записващи датата, точния час на нарушението и регистрационния номер на моторното превозно средство, снимки, видеозаписи и разпечатки са веществени доказателствени средства в административнонаказателния процес.

(8) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) При връчване на наказателното постановление водачът задължително представя валидно свидетелство за управление на моторно превозно средство.

Чл. 190. (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г.) След влизането в сила на наказателно постановление, с което се налага наказание на водач или собственик на моторно превозно средство, препис от него се предоставя на съответното структурно звено на Министерството на вътрешните работи, където се водят на отчет водачът и моторното превозно средство. Иззетите в този случай свидетелства за управление се изпращат на съответната служба на Министерството на вътрешните работи за съхранение и отчет.

(2) Наказанието "лишаване от право да се управлява моторно превозно средство" тече от датата на изземването на свидетелството за управление.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Наложеното наказание "глоба" се заплаща в едномесечен срок от влизането в сила на наказателното постановление или съдебното решение или определение на съда при обжалване.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ **(Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.)**

§ 1.(1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Към Министерския съвет се създава Държавно-обществена консултативна комисия по проблемите на безопасността на движението по пътищата за координиране на действията между държавните органи и обществеността във връзка с проблемите на безопасността на движението по пътищата.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Комисията по ал. 1:

1. подпомага Министерския съвет при вземане на решения, свързани с безопасността на движението по пътищата;

2. дава становища и разработва проекти на закони и подзаконови нормативни актове, имащи отношение към безопасността на движението по пътищата;

3. анализира информацията и изготвя ежегоден доклад за състоянието на безопасността на движението по пътищата, който се разглежда от Министерския съвет;

4. изготвя национални програми за подобряване състоянието на безопасността на движението по пътищата, които се приемат от Министерския съвет;

5. дава предложение за необходимите държавни и общински разходи за осигуряване безопасността на движението;

6. координира и предприема мерки за изпълнението на международните програми по безопасността на движението;

7. участва в работната група "Безопасност на движението" към Комитета по вътрешен транспорт при Европейската икономическа комисия на ООН.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Съставът, финансирането, функциите, задачите и редът за осъществяване на дейността на органа по ал. 1 се определят от Министерския съвет.

§ 1a. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм. и доп., бр. 51 от 2007 г.) (1) (Предишен текст на § 1a - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Областните управители и кметовете на общините наобластват мерки за подобряване на състоянието по безопасността на движението по пътищата на своите територии, като за целта разработват програми съгласувано с комисията по § 1, ал. 1.

(2) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Към областните управители и кметовете на общини се създават областни и общински комисии по безопасност на движението по пътищата.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) Областните и общинските комисии по безопасност на движението по пътищата координират и контролират проблемите по безопасността на движението, изготвят ежегоден доклад за състоянието на безопасността на движението и приемат мерки за нейното подобряване.

§ 2.(1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2006 г.) Снетите от отчет пътни превозни средства се считат за отпадъци по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за управление на отпадъците.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) Министерският съвет определя условията и реда за събиране, предаване, съхраняване и разкомплектоване на пътните превозни средства по ал. 1.

(3) Дейността по ал. 2 може да се осъществява от търговци върху собствени или наети терени въз основа на разрешение, издадено от министъра на околната среда и водите.

(4) Общините се задължават да отреждат терени за осъществяване на дейността по ал. 2, когато тя се извършва от търговски дружества с общинско участие.

§ 3. По всички проекти, свързани с организиране на движението по пътищата, при направено искане от страна на заинтересуваните лица съответните служби на Министерството на вътрешните работи са длъжни в едномесечен срок да дадат писмено становище.

§ 4. Министърът на образованието и науката осигурява чрез съответните учебни планове задължителното изучаване от учениците в системата на средното образование на правилата за движение по пътищата.

§ 5. Лицата, които се обучават за водачи на моторни превозни средства в организирани по съответния ред форми на обучение, не носят отговорност по този закон за пътнотранспортни произшествия, както и за последиците от тях, станали по време на практически занятия, освен ако са действали умишлено.

§ 6. (Доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) По смисъла на този закон:

1. "Път" е всяка земна площ или съоръжение, предназначени или обикновено използвани за движение на пътни превозни средства или на пешеходци. Към пътищата се приравняват и улиците.

2. "Пътна лента" е надлъжна част от пътя, очертана или не с маркировка и осигуряваща движението на недвуколесни пътни превозни средства в една посока едно след друго.

3. "Платно за движение" е общата широчина на пътните ленти. Пътят може да има няколко платна за движение, видимо отделени едно от друго.

4. "Граница на платното за движение" е линията, очертана или не с пътна маркировка, която отделя платното за движение от другите конструктивни елементи на пътното платно - банкет, тротоар, лента за принудително спиране и други. Линията, с която се очертава "BUS"-лентата, също е граница на платното за движение.

5. "Пътен банкет" е надлъжна част от пътя, ограничаваща платното за движение. Банкетът може да бъде укрепен или неукрепен.

6. "Тротоар" е изградена, оградена или очертана с пътна маркировка надлъжна част от пътя, ограничаваща платното за движение и предназначена само за движение на пешеходци.

7. "Пътно платно" е общата широчина на банкетите, тротоарите, платното за движение и островите на платното за движение.

8. "Кръстовище" е място, където два или повече пътя се пресичат, разделят се или се събират на едно ниво.

9. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 79 от 2005 г.) "Одобряване на типа (типово одобрение)" е процедура за удостоверяване, че даден тип пътно превозно средство, система, компонент или отделен технически възел отговарят на техническите изисквания, определени в наредбите по чл. 138, ал. 4.

10. "Пътно превозно средство" е съоръжение, придвижвано по пътя на колела и използвано за превозване на хора и/или товари. Към пътните превозни средства се приравняват трамваите и самоходните машини, когато се придвижват по пътищата.

11. "Моторно превозно средство" е пътно превозно средство, снабдено с двигател за придвижване, с изключение на релсовите превозни средства.

12. "Автомобил" е недвуколесно безрелсово моторно превозно средство, което се използва за превозване на пътници и товари или за теглене на други пътни превозни средства. Към автомобилите се приравняват и тролейбусите. В зависимост от предназначението си автомобилите биват:

а) леки - за превозване на пътници, в които броят на местата за сядане без мястото на водача не превишава 8;

б) товарни - за превозване на товари и/или за теглене на ремарке;

в) автобуси - за превозване на пътници с повече от 8 места за сядане без мястото на водача;

г) специални - с постоянно монтирана апаратура, съоръжения или машини, които не позволяват използването им за други цели.

13. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Мотоциклет" е двуколесно пътно превозно средство с кош или без кош, което има двигател с работен обем над 50 куб. см. Към мотоциклетите се приравняват и моторните превозни средства с три колела, чиято маса без товар не надвишава 400 кг, както и двуколесните пътни превозни средства, които имат двигател с работен обем до 50 куб. см и чиято конструктивна максимална скорост надвишава 45 км/час.

14. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Мотопед" е дву- или триколесно пътно превозно средство, което има двигател с работен обем до 50 куб. см и чиято конструктивна максимална скорост не надвишава 45 км/час.

15. "Трактор" е моторно превозно средство, предназначено за извършване на специфични дейности, както и за теглене на товарни ремаркета. В движението по пътищата се допускат само колесните трактори. Към колесните трактори се приравняват и самоходните шасита.

16. (изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Самоходна машина" е съоръжение или машина, предназначена за извършване на специфични дейности и движеща се или придвижвана по пътищата само по изключение. Такива са: електрокарите, мотокарите, тракторите, тракторните ремаркета и друга самоходна земеделска и горска техника по смисъла на § 1, т. 12 от допълнителните разпоредби на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника, строителните машини, верижните специални и верижните бронирани машини от Българската армия и Министерството на вътрешните работи и други подобни. Самоходната машина е малобагаритна, когато е с теглително усилие до 200 кг, максималната ѝ скорост на движение е до 25 км/час, колеята - до 900 мм, и масата без товар - до 900 кг.

17. "Ремарке" е пътно превозно средство, предназначено да бъде теглено от моторно превозно средство. Към ремаркетата се приравняват и полуремаркетата.

18. "Полуремарке" е пътно превозно средство, което се прикачва към моторно превозно средство така, че част от него лежи върху моторното превозно средство и значителна част от неговата маса и от масата на неговия товар се носи от моторното превозно средство.

19. "Велосипед" е пътно превозно средство най-малко с две колела, което се привежда в движение с мускулната сила на лицето, което го управлява, с изключение на инвалидните колички.

20. "Състав от пътни превозни средства" са механично свързани пътни превозни средства, които участват в движението по пътищата като едно цяло.

21. "Категория на моторно превозно средство" е група моторни превозни средства, обединени съобразно предназначението им и конструктивните им особености.

22. "Натоварване на ос" е частта от масата с товар, която се носи от всяка ос на пътното превозно средство.

23. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Извънгабаритно пътно превозно средство" е пътно превозно средство (или състав от пътни превозни средства), което с товар или без товар надвишава допустимите размери или маса, определени по реда на чл. 139, ал. 1, т. 2.

24. "Бавнодвижещо се пътно превозно средство" е пътно превозно средство, което по конструктивни причини не може да се движи със скорост, по-висока от 30 км/ч. Към бавнодвижещите се пътни превозни средства се приравняват и тези, които поради характера на превозвания от тях товар не могат да се движат със скорост, по-висока от 30 км/ч.

25. "Водач" е лице, което управлява пътно превозно средство или води организирана група пешеходци, което води или кара впрегатни, товарни или ездитни животни или стада по пътищата.

26. "Пътник" е лице, което се намира във или на пътно превозно средство, но не участва в управлението му.

27. "Участник в пътнотранспортно произшествие" е всеки, който е пострадал при произшествието или с поведението си е допринесъл за настъпването му.

28. "Участник в движението" е всяко лице, което се намира на пътя и със своето действие или бездействие оказва влияние на движението по пътя. Такива са водачите, пътниците, пешеходците, както и лицата, работещи на пътя.

29. "Обществен превоз" е този, който се извършва с превозно средство срещу заплащане.

30. "Пътнотранспортно произшествие" е събитие, възникнало в процеса на движението на пътно превозно средство и предизвикало нараняване или смърт на хора, повреда на пътно превозно средство, път, пътно съоръжение, товар или други материални щети.

31. "Предимство" е правото на един участник в движението да премине преди друг през дадено място от пътното платно.

32. "Маловажно" е нарушението, което, макар и с незначителни отклонения от нормативно предписаното поведение на участника в движението, при друга пътна обстановка би могло да доведе до настъпване на пътнотранспортно произшествие.

33. "Повторно" е нарушението, извършено в едногодишен срок, а в случаите по чл. 174, ал. 2 - в двегодишен срок от влизането в сила на наказателното постановление, с което на

нарушителя е наложено наказание за същото по вид нарушение. Когато наказанието е лишаване от право да се управлява моторно превозно средство, срокът започва да тече от неговото изтърпяване.

34. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Технически допустима максимална маса" е максималната маса на пътното превозно средство в натоварено състояние, посочена от производителя, допустима за неговата конструкция и производствено изпълнение.

35. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Допустима максимална маса" е разрешената максимална маса на пътното превозно средство в натоварено състояние, определена за допустима от компетентните органи.

36. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Повишена проходимост" е налице, когато моторните превозни средства отговарят на определени условия за преодоляване на наклон, задвижващи оси, преден и заден ъгъл на проходимост, блокиране на диференциала, просвет и други.

37. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Препятствие на пътя" е нарушаване целостта на пътното покритие, както и предмети, вещества или други подобни, които се намират на пътя и създават опасност за движението.

38. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Светлинен сигнал" е светлина с определен цвят, излъчвана от светещо поле с определени форма и размери.

39. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Участък с концентрация на пътнотранспортни произшествия" е участък от пътя, на който за даден период са настъпили повече от определен брой пътнотранспортни произшествия.

40. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Първа долекарска помощ" е прилагането на подходящи животоподдържащи действия и мероприятия за предотвратяване на усложненията, получени при травми, свързани с пътнотранспортни произшествия, на място или в близост до него, от водачи на моторни превозни средства и други участници в движението до идването на екип от Спешна медицинска помощ.

41. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Тип превозно средство" са превозните средства, спадащи към една категория, произведени от един и същ производител, обозначени от него по унифициран начин (производствена марка,

VIN-код на превозното средство, търговска марка и други), които не се различават по съществените си характеристики.

42. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Упойващо вещество" е всяко вещество, природно или синтетично, включено в Списък I и Списък II на Единната конвенция по упойващите вещества от 1961 г.

43. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Пускане на пазара" е преминаването към етапа на разпространение и/или използване, безплатно или срещу заплащане на моторно превозно средство, ремарке, система, компонент или отделен технически възел, след етапа на производство или внос за първи път в страната.

44. (нова - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) "Пускане в действие" е моментът, при който компонентът или отделният технически възел преминава в етап на първо ползване от крайния потребител.

45. (нова - ДВ, бр. 61 от 2006 г.) "Изоставено регистрирано моторно превозно средство" е излязло от употреба моторно превозно средство, което се намира върху имот - държавна или общинска собственост, изоставено е от собственика си и той не се яви пред компетентните органи в тримесечен срок от уведомяването му по надлежния ред.

46. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Обичайно пребиваване в Република България" е когато дадено лице живее в Република България повече от 185 дни през всяка календарна година.

47. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Обезопасителен колан" (колан за седалка, колан) е комплект от ленти с осигуряваща ключалка, регулиращи устройства и присъединителни приспособления, които могат да се закрепват към моторното превозно средство и са предназначени да намалят риска от увреждане на потребителя чрез ограничаване подвижността на тялото му в случай на сблъскване или внезапно намаляване скоростта на превозното средство. Такъв комплект обикновено се определя като "комплект колан", понятие, обхващащо и всяко устройство за преобразуване на енергия или прибиране на колан.

48. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Система за обезопасяване на деца" е комплект от компоненти, които могат да включват комбинация от ленти или гъвкави компоненти с осигурителна ключалка, регулиращи устройства, присъединителни приспособления и в някои случаи допълнителен стол и/или екран срещу удар, които могат да бъдат закрепвани към

превозното средство. Тя е предвидена да намали риска от увреждане на пътника в случай на удар или рязко спиране на превозното средство посредством ограничаване подвижността на тялото на пътника.

49. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Населено място" е застроена със сгради територия, при която началото и краят са обозначени със съответни пътни знаци.

50. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Железопътен прелез" е пресичане на едно ниво на път с железопътна линия.

51. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Охраняем железопътен прелез" е прелезът, който е снабден с бариери. Светлините на прелезите са сигнали, а не белег за охраняемост.

52. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Автомагистрала" е автомобилен път, който не обслужва пряко прилежащата територия, предназначен е за високи скорости при специални правила за движение, с разделени платна за движение в двете посоки, не пресича пътища, железопътни и трамвайни линии и пешеходни пътеки на едно ниво и е обозначен със знаци за автомагистрала.

53. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Съчленено превозно средство" е комбинация от превозни средства, състояща се от моторно превозно средство и свързано с него полуремарке.

54. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Пешеходна пътека" е част от платното за движение, очертана или не с пътна маркировка и сигнализирана с пътни знаци, предназначена за преминаване на пешеходци. На кръстовищата пешеходни пътеки са продълженията на тротоарите и банкетите върху платното за движение.

55. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Намалена видимост" е налице при здрач, мъгла, валеж, запрашеност, задименост и други подобни.

56. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Ограничена видимост" е налице при стръмнини, завои и други препятствия, които пречат на видимостта.

57. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Тахограф" е средство за измерване по смисъла на Закона за измерванията, предназначено да бъде монтирано в моторно превозно средство, за да регистрира или показва в автоматичен или полуавтоматичен режим данни за движението на автомобила и за определените периоди на управление, прекъсване и почивка на водачите.

58. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Изкуствена неравност" е изпъкнала или вдлъбната повърхност над нивото на пътя, предназначена за намаляване скоростта на пътното превозно средство.

59. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Дневни светлини" са светлини, предназначени за подобряване на възприемането и видимостта на предната част на пътното превозно средство при движението му.

60. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Пътно-комендантски подразделения" са специални военни подразделения от Българската армия, отговорни за регулиране придвижването на войскови колони и единични машини независимо от тяхната националност.

61. (нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) "Идентификационен номер на превозното средство" е подредена комбинация от знаци, поставена върху превозното средство от производителя с цел идентифицирането му.

§ 6а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г., изм., бр. 51 от 2007 г.) За издаване на разрешения и други документи по този закон се заплащат такси, определени в тарифи, приети от Министерския съвет по предложения на министъра на транспорта, министъра на вътрешните работи, министъра на регионалното развитие и благоустройството или на министъра на здравеопазването.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 7. Водачите, получили право за управление на моторно превозно средство от категория М преди 1 юни 1996 г., имат право да управляват и моторни превозни средства от категория А с работен обем на двигателя до 50 куб. см.

§ 7а. (Нов - ДВ, бр. 22 от 2003 г.) (1) Колесните трактори, теглените от тях ремаркета и самоходните шасита, придобити до 1999 г., при непълнота на документите за произход или собственост, или на данни за техниката, както и когато данните са различни от установените върху техниката, се регистрират в срок до 30 септември 2004 г. след представяне от собственика

на нотариално заверена декларация, съдържаща обстоятелствата по придобиването и причините за несъответствието на данните.

(2) При липса на номер на рамата (шасито) се определя и нанася нов номер.

§ 8. Нарушенията, извършени до 1 януари 2000 г., не се вземат предвид при въвеждане на точковата система по чл. 157 .

§ 9. Този закон отменя Закона за движението по пътищата (обн., ДВ, бр. 53 от 1973 г.; изм. и доп., бр. 22 от 1976 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 28 от 1982 г., бр. 28 от 1983 г., бр. 36 от 1986 г., бр. 55 и 73 от 1987 г., бр. 26 от 1988 г., бр. 21 от 1990 г., бр. 32 от 1991 г., бр. 21 и 34 от 1994 г., бр. 45 от 1996 г., бр. 87 от 1997 г., бр. 11 и 79 от 1998 г.).

§ 10. Подзаконовите актове по прилагането на отменения Закон за движението по пътищата запазват действието си, доколкото не противоречат на този закон.

§ 11. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 2002 г., бр. 51 от 2007 г.) Изпълнението на закона се възлага на министъра на транспорта, на министъра на вътрешните работи, на министъра на регионалното развитие и благоустройството, на министъра на образованието и науката, на министъра на здравеопазването, министъра на земеделието и горите и министъра на икономиката и енергетиката, министъра на правосъдието, министъра на финансите, министъра на околната среда и водите, областните управители и кметовете на общини.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2002 г.) За прилагането на този закон и на ратифицираните международни договори в областта на движението по пътищата министрите по ал. 1 издават наредби и инструкции.

(3) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2007 г.) В рамките на своите компетенции органите по ал. 1 ежегодно разработват и изпълняват мерки за прилагане на закона и за ограничаване на броя на пострадалите от пътнотранспортните произшествия.

§ 11а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2002 г., в сила от 27.05.2002 г., отм., бр. 115 от 2004 г.).

§ 12. (Нов - ДВ, бр. 76 от 2002 г.) Режимът по чл. 91 , както и правомощията по чл. 165, ал. 2, т. 1 от този закон, се ползват и от специализирани контролни органи на Агенция "Митници" при упражняване на определените им по Закона за митниците правомощия и при спазване на изискванията по чл. 170 от този закон.

§ 12а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2003 г.) Режимът по чл. 91 , както и правомощията по чл. 165, ал. 2, т. 1 се ползват и от служителите по горите при упражняване на определените им по Закона за горите , Закона за лова и опазване на дивеча и Закона за рибарство и аквакултури правомощия и при спазване на изискванията по чл. 170 .

§ 13. (Предишен § 12 - ДВ, бр. 76 от 2002 г.) Законът влиза в сила от 1 септември 1999 г., с изключение на разпоредбите на чл. 143, ал. 6 и чл. 157 , които се прилагат от 1 януари 2000 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за деноминация на лева

(ДВ, бр. 20 от 1999 г., доп., бр. 65 от 1999 г., в сила от 5.07.1999 г.)

§ 4.(1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 1999 г.) С влизането в сила на закона всички числа в стари левове, посочени в законите, влезли в сила преди 5 юли 1999 г., се заменят с намалени 1000 пъти числа в нови левове. Замяната на всички числа в стари левове с намалени 1000 пъти числа в нови левове се прилага и за всички закони, приети преди 5 юли 1999 г., които са влезли или ще влязат в сила след 5 юли 1999 г.

(2) Органите, приели или издали подзаконови нормативни актове, влезли в сила преди 5 юли 1999 г. и в които има числа в левове, да направят произтичащите от този закон изменения в тях така, че измененията да се прилагат от датата на влизането в сила на закона.

§ 7. Законът влиза в сила от 5 юли 1999 г.

Допълнителни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за движението по пътищата (ДВ, бр. 43 от 2002 г., в сила от 26.04.2002 г.)

§ 77. Навсякъде в закона думите:

1. "министърът на транспорта", "министъра на транспорта" и "Министерството на транспорта" се заменят съответно с "министърът на транспорта и съобщенията", "министъра на транспорта и съобщенията" и "Министерството на транспорта и съобщенията."

2. "стопанина на пътя", "стопанинът на пътя" и "стопаните на пътя" се заменят съответно със "собственика или администрацията, управляваща пътя", "собственикът или администрацията, управляваща пътя" и "собствениците или администрацията, управляваща пътя".

§ 78.(1) В срок един месец от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката предава на министъра на транспорта и съобщенията регистъра за издадените и отнетите разрешения за обучение за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и подадените заявления за издаване на разрешения за извършване на обучение на водачи на моторни превозни средства.

(2) Срокът по чл. 152, ал. 1, т. 3 за издаване на разрешение за обучение на водачи на моторни превозни средства се удължава с 30 дни за заявленията, постъпили до влизането в сила на този закон.

§ 79. Въвеждането на свидетелство за регистрация на моторните превозни средства по чл. 141, ал. 1 се извършва при първоначална регистрация, промяна в регистрацията и в съответствие с изискванията на Европейския съюз.

§ 80. В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет приема правилник за прилагането на закона.

§ 81. Наредбите, предвидени в този закон, се издават в шестмесечен срок от влизането му в сила.

§ 82. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 17 и § 76, т. 2, които влизат в сила един месец след обнародването му.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Данъчния процесуален кодекс (ДВ, бр. 45 от 2002 г., в сила от 30.04.2002 г.)

§ 93.(1) Наложените глоби по чл. 186 от Закона за движението по пътищата се събират по реда на Данъчния процесуален кодекс.

(2) Незаплатени глоби по издадени до влизането в сила на този закон фишове по реда на чл. 186 от Закона за движението по пътищата се заплащат в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон в данъчното подразделение по местоживеене, без да се изпраща покана за доброволно изпълнение. След изтичането на 6-месечния срок издаденият фиш се счита за влязло в сила наказателно постановление и наложената глоба се събира по реда на Данъчния процесуален кодекс.